Anul VI. 15 Ianuarie, 1912. Nr. 2.

# REVISTA TEOLOGICĂ

## ORGAN PENTRU ŞTIINŢA ŞI VIAŢA BISERICEASCĂ.

— APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ. —

REDACTOR:

Dr. NICOLAE BĂLAN.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: SIBIIU, STRADA REISSENFELS, 11.

CUPRINSUL:





SIBIIU.
TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.
1912.

# „REVISTA TEOLOGICĂ“

:: :: apare de două ori pe lună. :: ::
Abonamentul pe anul întreg e: 10 cor.

*Manuscrisele și toată corespondența, împreună cu costul abonamentului, sunt a se trimite la adresa: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, Sibiiu (Nagyszeben) strada Reissenfels Nr. 11.*

De pe anul I. (1907) se poate căpătà colecția întreagă, afară de Nr. 1.
De pe anul II. (1908) se poate căpătà colecția numai dela Nr. 7 încoace.
De pe anul III. (1909) se poate căpătà colecția întreagă, afară de Nr. 5.
De pe anul IV. (1910) se poate căpătà colecția întreagă.
De pe anul V. (1911) se poate căpătà colecția întreagă.

***Numărul festiv «Andreiu Șaguna» se vinde cu prețul de 1 cor.***

***A apărut Nr. 1 din «Biblioteca bunului păstor» — „Taina pocăinții“. Nr. 2 va apăreà în curând și se va trimite numai acelora dintre abonații revistei, cari vor fi achitat întreg prețul abonamentului până la data apariției lui. E deci, în interesul abonaților să achite cât mai grabnic prețul abonamentului, ca să poată primì gratuit publicațiile din «Biblioteca bunului păstor».***

Anul VI. 15 Ianuarie, 1912. Nr. 2.

# REVISTA TEOLOGICĂ

organ pentru știința și vieața bisericească.

Abonamentul: Pe un an 10 cor.; pe o jumăt. de an 5 cor. — Pentru România 12 Lei.
Un număr 50 fil.

## UN CONGRES BIBLIC ROMÂNESC.

Intr'o societate de oameni înțelepți a pus cineva întrebarea următoare: dacă un om osândit la închisoare pe vieață ar aveà voie să iee cu sine o singură carte, care carte ar alege-o? Toți cei de față au răspuns într'un glas: *Biblia!*

Da, — căci Biblia este *cartea cărților!*

Când marele poet englez *Walter Scott* se aflà pe patul morții, i-a zis fiiului său: «Dă-mi cartea!» — «Ce carte?» îl întrebă acesta. La aceasta i-a răspuns Walter Scott: «Încă mă mai întrebi? Există doar o singură *carte* — Biblia!» Așa a vorbit un bărbat, care în vieața sa a cetit și a scris însuș o mulțime de cărți frumoase și mult apreciate în literatura universală, dar pe cari, în asemănare cu Biblia, le considerà ca având puțină valoare.

Biblia este *cartea sufletului omenesc*, cartea care-l învață, pe tot celce știe cetì într'ânsa cum se cuvine, să se cunoască pe sine, să-și înțeleagă rostul ființii sale în lume și să găsească pe Dumnezeu pentru sine. Biblia îi dă omului puterea de a săvârșì binele, îl mângăie în năcazuri și-l întărește în suferințe. În mii și milioane de cazuri s'au adeverit cuvintele apostolului: «Toată Scriptura de Dumnezeu este insuflată și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre deprinderea care este întru dreptate, *ca să fie deplin omul lui Dumnezeu*, spre tot lucrul bun gătit» (II Tim. 3, 16—17). Ceeace Biblia îi poate da unui suflet omenesc, nu-i pot da toate cărțile literaturii universale împreună.

Filozoful german *I. Kant* a scris odată lui Stilling următoarele cuvinte: «Faci foarte bine că îți cauți toată liniștea în evanghelie, căci ea este *izvorul nesecat al adevărului deplin*, pe care

rațiunea, dupăce a cutreerat tot câmpul activității sale, nu-l poate găsì într'alt loc».

Şi fiindcă Biblia este cartea sufletului omenesc, este ea totodată și *cartea omenimii întregi.* Deşì a fost scrisă în timpuri îndepărtate, între împrejurări culturale şi în limbi diferite de cele de astăzi, totuş ea nu vorbeşte limba unui popor ori a unui veac anumit, ci vorbeşte *cuvântul lui Dumnezeu* cătră oamenii din toate timpurile şi de pe oricare treaptă de cultură. Ea se potriveşte pentru toate popoarele lumii, pentru cele mai inferioare în cultură, ca și pentru cele ce stau în fruntea culturii, pentru Papuani şi Hotentoți, ca și pentru Chineji și popoarele civilizate ale Europei. Pretutindenea pe unde s'a răspândit Biblia, a ajuns cea mai cetită şi populară carte. Nici nu există astăzi popor mai însemnat, care nu ar aveà-o tradusă în limba sa. Numărul limbilor și dialectelor în cari e tradusă Biblia întreagă ori mari părți dintr'ânsa, trece astăzi peste 400, şi an de an apar traduceri şi ediții noue. Ne este dat să vedem cu ochii, cum se realizează prorocia Mântuitorului, cuprinsă la ev. Matei c. 24 v. 14: «Şi se va propovăduì această evanghelie a împărăției în *toată lumea,* întru mărturie *tuturor neamurilor».*



Deja această superioritate prin care se distinge Biblia față de scrierile literaturii universale, este în stare să-i convingă pe cei ce judecă obiectiv, despre originea ei dumnezeiască. Şi mai mult ne întărim în această convingere, luând în considerare importanța ce a avut-o Biblia pentru educația şi cultura popoarelor. Care carte s'ar puteà asemănà în această privință cu Biblia? Nici pe departe nu supoartă nici una o asemenea comparație. Ea a fost şi este «tuturor neamurilor întru mărturie» şi ca dovadă puternică a harului şi a adevărului religios. A acelui har şi adevăr dumnezeesc, care a îmblânzit egoismul din om, a înfrânat patimile, a nobilitat inimile, a disciplinat voințele, a premenit conştiințele și prin toate acestea a mântuit o lume întreagă de pierzare, i-a aşezat vieața pe nouă baze morale, pe cari s'a ridicat apoi cultura şi civilizația cea mai înaltă a lumei de astăzi! Nu capetele seci şi abstracțiunile primejdioase ale liber-cugetătorilor au produs aceste roade, ci acel spirit creator, care transpiră din fiecare cuvânt al Bibliei. Ideile mari, sentimentele nobile şi idealurile mărețe cari însuflețesc pe oamenii culturii sănătoase de

astăzi, îşi au izvorul lor în Biblie. Fericit poporul care-şi adapă sufletul din acest izvor de vieaţă dătător, căci — cum zice *Goethe* — «prin puterea Bibliei se va reîntinerì fiecare generaţie, şi *criteriul pentru a judecà vieaţa şi puterea unui popor va fi atitudinea ce va luà-o faţă de Biblie*». «Cu cât veacurile vor progresà în cultură» — adaoge acelaş poet — «cu atât mai mult va fi întrebuinţată Biblia, parte ca temelie, parte ca mijloc de educaţie, fireşte, nu de cei înfumuraţi (cari văd numai până înaintea nasului), ci de oamenii într'adevăr înţelepţi (nicht von naseweisen, sondern von wahrhaft weisen Menschen).»

Aceste puţine cuvinte sunt de ajuns ca să ne facă să simţim toată durerea, că noi astăzi *nu avem o bună traducere a sfintei Scripturi în româneşte*, publicată într'o ediţie ieftină şi potrivit alcătuită pentru a o răspândì printre credincioşii bisericii noastre. Nu avem cuvântul lui Dumnezeu — pânea cea de toate zilele pentru sufletele noastre — tălmăcit bine în dulcea noastră limbă românească! Nu avem, cum dorim şi cum ne trebue să avem cartea cărţilor, pe care neasemănat mai mult decât pe oricare alta se întemeiază toată cultura poporului nostru!

Ce e drept, avem sf. Scriptură în limba noastră în câteva traduceri şi ediţii vechi şi mai noue, căci traducerea cuvântului dumnezeesc în limba noastră a fost una dintre cele dintâi şi mai importante preocupaţii ale literaturii româneşti. Trecând peste câteva încercări mai vechi, în anul 1648 a publicat mitropolitul *Simeon Stefan* întreg Testamentul nou în *Bălgărad* (Alba-Iulia), cu cheltuiala principelui Gheorghe Rákoczy. Traducerea aceasta începută de ieromonahul *Silvestru,* apoi continuată şi îndreptată de mitropolitul Simeon Stefan, a fost făcută cu multă pătrundere în înţelesul textului grecesc, în colaţiune cu cel latinesc şi slavonesc.

Întreaga Biblie, adecă atât vechiul cât şi noul Testament, a fost publicată pentru întâia dată în limba românească la *Bucureşti,* în anul 1688, cu cheltuiala principelui Ioan Şerban Cantacuzin Basarab. Principele editor zice în precuvântare următoarele: «Cunoscutu-mi-am datorie neapărată... să dau celorce sunt sub ascultarea noastră, talantul care ni-l-au încrezut Domnul. Şi aceasta am făcut la tălmăcirea acestei sfinte Scripturi, făcând multă ne-

voinţă şi destulă cheltuială, despre o parte puind dascăli ştiuţi foarte den limba elinească, pe prea înţeleptul cel dentru dascăli ales şi arhiereu *Germano Nisis* şi după petrecerea lui pe alţii, carii s'au întâmplat, şi despre altă parte ai noştri oameni ai locului, nu numai pedepsiţi (procopsiţi) întru a noastră limbă, ei şi de limba elinească având ştiinţă, ca să o tălmăcească. Carii având lumină şi dentru alte izvoade vechi şi alăturându-le cu cel elinesc al 70 de dascăli, cu vrerea lui Dumnezeu s'a săvârşit precum se veade»... Acei «ai noştri oameni» au fost logofeţii — fraţi *Radu şi Şerban Greceanu,* precum se vede din însemnările dela sfârşitul cărţii, unde se zice: «desluşindu-se pre limba românească de cei mici şi plecaţi dintre slugile Măriei Sale (adecă ale principelui): Şerban biv vel Logofăt i brat ego Radul Log. — a tot meşteşugul tipografiei şi îndreptării cuvintelor româneşti ostenitor de Dumnezeu iubitorul *Mitrofan,* episcopul de Huşi». Frumoase vremi au fost acelea, în cari principele ţării îşi «cunoşteà de a sa datorie neapărată» să poarte grijă împreună cu *miniştrii* săi şi cu *arhiereii,* de traducerea cuvântului dumnezeesc spre folosul poporului!



Aceste două traduceri ale sf. Scripturi vor rămâneà pentru vecii vecilor, precum zice *mitropolitul Şaguna:* «monumente neperitoare ale limbei, moralităţii şi peste tot ale vieţii noastre naţionale şi bisericeşti... cu tot dreptul se pot numì aceste ediţii, cea dintâi Biblie, nu a Românilor din Ardeal ori din ţara românească ori de aiurea, *ci cea dintâi Biblie a poporului românesc întreg, cel dintâi glas obştesc, cu care se roagă acest popor Părintetui din ceriuri» !*

Dar peste un veac şi mai bine dela apariţia lor, aceste traduceri ale Bibliei se răriseră atât de mult, încât numai cu mare greu se mai puteà cumpărà câte un exemplar. Acest fapt a determinat pe învăţatul ieromonah *Samuil Micu Clain* să supună Biblia de Bucureşti unei temeinice revizuiri, pe care a publicat-o în *Blaj,* la anul 1795.

Înfiinţându-se la începutul veacului trecut o societate biblică rusească în Petersburg, după modelul societăţilor biblice apusene şi cu scopul ca să publice sf. Scriptură în limbile popoarelor aparţinătoare bisericei ortodoxe, acea societate a dat la lumină o nouă ediţie revăzută a sf. Scripturi în româneşte. Această ediţie

s'a publicat în *Petersburg*, la anul 1819, fiind îngrijită de arhiereul *Varlaam Cuza*, egumen al mănăstirii sf. Spiridon din Iaşi şi unchiu al domnitorului Cuza al României.

A patra ediţie completă a sf. Scripturi în româneşte, cu un text revăzut după cel din Blaj, a fost tipărită cu îngrijirea episcopului *Filoteiu* al Buzăului, în *Buzău*, între anii 1854—56, cuprinzând 5 tomuri.

În fine, textul Bibliei de Petersburg a fost retipărit cu puţine modificări de mitropolitul *Andreiu baron de Şaguna*, în *Sibiiu*, între anii 1856—58.

Acestea sunt ediţiile complete ale sf. Scripturi în româneşte, cari au autorizaţie bisericească. Noul testament a mai fost tipărit în câteva rânduri de tipografia cărţilor bisericeşti din Bucureşti, cu aprobarea sf. Sinod. Arhiereul *Sofronie Craioveanul* a publicat în anul 1909 evangheliile, cu introduceri şi orânduire de a se puteà cetì zilnic, în tipografia «Minervei» din Bucureşti. Cărţi singuratice din sf. Scriptură au mai fost traduse de diferiţi scriitori vechi şi noi, dintre cari unele au fost însoţite şi de comentar, dar acestea nu ne interesează la acest loc. [1]



Cum vedem, înaintaşii noştri, întrucât puterile şi împrejurările i-au îngăduit, s'au îngrijit să aibă cuvântul dumnezeesc în limba românească. Dar pentru trebuinţele noastre de astăzi — nu mai satisface nici una dintre traducerile şi ediţiile înşirate ale Bibliei. E plină de frumseţi de stil, plină de farmec şi de un duh sfânt limba acelor traduceri. Tălmăcitorii lor şi-au pus toată puterea simţirii lor religioase şi toată inspiraţia poetică, în lucrarea pe care au săvârşit-o. Adeseori rămâi uimit în faţa frumseţilor de limbă ce le găseşti cetind vre-una dintre ediţiile vechi ale sf. Scripturi. Totuş, nici unul dintre textele acelor traduceri n'ar puteà fi retipărit astăzi fără o temeinică revizuire. De când s'au făcut acele traduceri, limba românească a evoluat mult, aşa încât pentru ceice nu sunt familiarizaţi mai deaproape cu studiul biblic şi cu limba veche a cărţilor noastre bisericeşti, multe întorsături de vorbe şi multe expresii rămân neînţelese. În locul vechilor

[1] Pentru completarea acestor informaţiuni amintesc la acest loc şi traducerea publicată de Societatea biblică britanică în mai multe ediţii. Noul Testament a fost publicat de această societate şi într'o traducere puţin reuşită, făcută de *Dr. N. Nitzulescu* fost profesor la facultatea teologică din Bucureşti.

slavonisme şi grecisme, avem astăzi cuvinte neaoşe româneşti. Fără îndoială, avem cea mai neapărată şi urgentă trebuinţă de *o nouă ediţie a sf. Scripturi, cu un text românesc bun.*

Trebuinţa aceasta este astăzi general simţită. O simţeşte în primul rând biserica, pentru necesităţile cultului dumnezeesc, o simţesc scriitorii bisericeşti şi preoţii, o simţesc intelectualii dintre mireni şi, de când s'a sporit numărul alfabeţilor în popor, o simţeşte şi acesta. În repeţite rânduri s'au făcut în ziare cereri în privinţa aceasta. S'a început chiar şi o colectă pentru publicarea unei ediţii ieftine a sf. Scripturi pentru popor. S'a semnalat trebuinţa unei Biblii pentru şcoală. Părintele Const. Morariu din Pătrăuţii Bucovinei a făcut propunere şi a dat dese îndemnuri pentru înfiinţarea unui institut biblic. Cu toate aceste, Biblia cerută — întârzie şi ne iau alţii terenul, răspândind ediţii pe cari noi nu le încuviinţăm. Societatea biblică britanică a răspândit numai într'un singur an (1907) prin un colportor al ei, în România: 11,222 exemplare din sf. Scriptură. [1]

Când vorbim de o nouă ediţie şi mai ales de o ediţie pentru popor a sf. Scripturi, ne dăm bine seama, că ne găsim în faţa unui întreg complex de chestiuni, cari trebuesc foarte bine lămurite.

Greutatea cea mai mare a chestiunii nu constă, precum cred unii, în lipsa mijloacelor materiale, pentrucă atâtea parale, — chiar când nu s'ar acoperì cheltuielile tiparului prin preţul exemplarelor ce s'ar vinde, — s'ar găsì în biserica românească întreagă; dar greutatea cea mare a chestiunii constă în faptul, că *n'ai ce publicà,* fiindcă ne lipseşte un bun text românesc al Bibliei.

Cine să ni-l dea şi cum să fie făcut?

Sf. Sinod al bisericei României s'a simţit dator să ni-l dea el. A ales din sânul său o comisie compusă din câţiva membri, cari s'au pus pe lucru ca să revizuiască textul românesc al sf. Scripturi pe baza ediţiilor vechi. Dar lucrarea aceasta progresează foarte cu anevoie. Dacă nu greşesc, de doi ani şi mai bine, de când s'a început, abià au fost revăzute câteva cărţi din vechiul Testament. Dacă şi de aici înainte va progresà în acelaş tempo şi considerând că revizuirea cărţilor profetice şi didactice va fi împreunată cu şi mai multe greutăţi decât a celor istorice, putem cal-

[1] Cf. «Păstorul ortodox» a. 1908, Nr. 2, pag. 58.

culă, că până la terminarea lucrării întregi vom aveà să aşteptăm încă mulţi ani. Dar abstrăgând dela aceasta, chiar felul cum a fost iniţiată lucrarea nu este în măsură să ne inspire deplină încredere în reuşita ei. La timpul său am cetit desbaterile urmate în sf. Sinod asupra chestiunii, dar mărturisesc că am rămas cu multe nedumeriri, fiindcă n'am găsit accentuate tocmai acele principii, cari trebuesc să fie călăuzitoare într'o asemenea lucrare. Nu se poate crede că acele principii ar fi fost considerate ca de sine înţelese, căci greşelile neiertate, ce s'au făcut la Bucureşti cu revizuirea altor cărţi bisericeşti, ne dovedesc cu prisosinţă contrarul. Dar prin aceasta nici decum nu voesc să contest competenţa membrilor comisiunii încredinţată de sf. Sinod cu revizuirea Bibliei, ci voesc să arăt numai că bazele pe cari a fost iniţiată această operă mare sunt prea înguste. Iată pentru ce!

Noua ediţie a Bibliei, pe care o doreşte întreaga obşte românească, trebue să fie o *expresie a unităţii noastre de limbă, un monument al unităţii culturale a întregului popor românesc.* In privinţa aceasta avem o *tradiţie* foarte veche şi foarte bine cristalizată. Pentru întâiaş dată a formulat această tradiţie mitropolitul *Simeon Stefan* în nemuritoarele cuvinte din «Predoslovia către cetitori» din Noul Testament dela Bălgărad: «Bine ştim că cuvintele trebue să fie ca banii, că banii aceia sunt buni, cari umblă în toate ţările; aşa şi cuvintele, acelea sunt bune, care le înţeleg toţi; noi drept aceea ne-am silit de încât am putut, să izvodim aşa cum să înţeleagă toţi, iară să (dacă) nu vor înţeleage toţi, nu-i de vina noastră, ce-i de vina celuia ce-au răsfirat rumânii pri'întralte ţări, de ş'au mestecat cuvintele cu alte limbi, de nu grăesc toţi într'un chip».

Acest principiu l-au avut în vedere, în măsură şi mai mare traducătorii Bibliei de Bucureşti, de aceea această Biblie e considerată ca «cel dintâiu document sigur de limbă literară stabilită *pe înţelesul tuturor Românilor*».[1]

Limba acestor două traduceri vechi ale Bibliei, a fost *limba vie a poporului românesc.* Traducătorii lor au lucrat în sensul frumoaselor cuvinte ale sf. apostol *Pavel:* «trimbiţa de va da glas fără de semn, cine se va găti de războiu? Aşa şi voi, de nu veţi da prin limbă cuvânt cu bună înţelegere, cum se va cu-

[1] N. Iorga: *Istoria bis. rom.* vol. I. pag. 402.

noaşte ceeace se va grăì? că veţi fi grăind în văzduh... în biserică voesc a grăì cinci cuvinte cu mintea mea, ca şi pe alţii să-i învăţ, decât zece mii de cuvinte în limbă (adecă neînţeleasă. I. Cor. 14, 8—9, 19)». E un merit al bisericei ortodoxe că a ţinut seamă de acest principiu sănătos, în temeiul căruia traducătorii vechilor noastre cărţi bisericeşti erau, precum zice Şaguna «un răsunet nu numai al limbei, ci şi al simţirei şi preste tot al chipului cugetării poporului».

Prin urmare: frumoasa noastră limbă bisericească s'a născut dintr'o norocoasă împreunare a elementului viu al limbii poporului cu noţiunile religioase-morale ale Bibliei şi ale celoralalte cărţi bisericeşti. Se înţelege, că în acest proces şi-au avut influinţa lor — o influinţă destul de mare — şi limbile străine, din cari au fost tălmăcite pe româneşte cărţile noastre bisericeşti.

Limba bisericească astfel născută, iar nu făcută, a pătruns adânc în conştiinţa poporului românesc de pretutindeni, contribuind în măsură foarte însemnată la întărirea şi susţinerea unităţii lui culturale. Ea s'a păstrat în cărţile noastre bisericeşti până astăzi, cu excepţia celor rău revizuite în vremea din urmă, şi tot din ea s'a desvoltat limba noastră literară.

De aici urmează de sine, în ce chip trebue întreprinsă o nouă revizuire a textului românesc al Bibliei: ea va trebuì întreprinsă *pe baza traducerilor vechi* şi luându-se în considerare *limba vorbită astăzi* de poporul românesc de pretutindeni. Slavonismele, grecismele şi toate cuvintele vechi, cari astăzi sunt scoase din întrebuinţare, vor fi înlocuite prin cuvinte neaoşe româneşti şi uzitate la Românii de pretutindeni; construcţiile nefireşti, cari adeseori întunecă înţelegerea ideilor şi cari au rezultat din o traducere sclavică a textelor streine, vor fi modificate conform firei limbii româneşti, — dar la toate aceste modificări se va păstrà, întru cât admite firea limbei româneşti, *structura limbei noastre bisericeşti.* Neologismele uzitate în limba literară, dar cari introduse în cărţile sfinte strică toată armonia şi dulceaţa limbei noastre bisericeşti,[1] apoi provincialismele, cari nu sunt bani mer-

[1] Ca exemplu de profanare a limbei noastre bisericeşti reproduc, după scrierea «*Limba nouelor cărţi bisericeşti*» de dl. *Onisifor Ghibu*, următoarele (din *Evhologiul* tipărit în ediţia II, a sf. Sinod, în a. 1896, la Bucureşti):

Doamne Dumnezeule, *administratorul* cel bun al celor pământeşti, (54) (Nrul indică pagină din Evhologiu) carele cu negrăita ta înţelepciune l-ai *făcut* pe om şi prin

gători printre toţi Românii, — vor fi cu desăvârşire evitate. Foarte corect exprimă aceste principii mitropolitul Şaguna în cuvintele: «*Limba Bibliei pentru un popor numai odată se poate face;* dacă s'a învins piedeca cea mare a traducerii credincioase şi înţelese, şi dacă poporul a primit limba aceea aşazicând în însaş fiinţa sa: atunci următorii n'au de a mai face alta, ci numai a o reînoì şi îndreptà aşà, *după cum o ar fi reînoit şi îndreptat traducătorul cel dintâi al Bibliei, de ar fi trăit până în veacul lor*».

La o îndreptare a traducerii româneşti în conformitate cu aceste norme, se vor luà de bază *textele originale* ale cărţilor sfinte, în ediţiile cele mai critice, ce există astăzi; se vor consultà traducerile străine utilizate şi de traducătorii noştri vechi, ba chiar şi traducerile moderne, recunoscute ca foarte bune, din limbile cele mai culte de astăzi.

Lucrul de căpetenie şi cel mai gingaş, pe care revizuitorii vor trebuì să-l aibă în deosebită considerare este: să redee *înţelesul dogmatic genuin al textului sf. Scripturi.* Mitropolitul Simeon Stefan îşi tălmăceşte această grijă a sa prin cuvintele: «Mai vârtos de toate prea (spre) aceasta ne-am silit: *să ţinem înţelesul Duhului sfânt*», adecă acel înţeles al cuvintelor Scripturii, pe care autorii sfinţi l-au depus în ele sub inspiraţia şi povăţuirea Duhului Sfânt. Este în sine evident, că o traducere care n'ar corespunde pe deplin acestei cerinţe cardinale, n'ar fi o traducere bună şi n'ar puteà fi încuviinţată de biserică nici chiar pentru întrebuinţare privată de credincioşii ei.



Cum vedem, manuarea acestui aparat ştiinţific, cu care va trebuì să se lucreze la o bună revizuire a sf. Scripturi în romă-

---

*economia* ta cea mântuitoare din ţărînă *formându-l* spre *doxologirea* şi *bunacuviinţă* a împărăţiei Tale l-ai pus (160), păzeşte-l şi acum ca să nu fie el *derâdere* (96) şi *despreţ* diavolului (363) şi duşmanilor celor *înţelesuali*, (363) — ci ca unul ce prin adâncul înţelepciunii Tale pui *termen* vieţii (223) pe *repausatul servul* Tău acesta, (268) care cu cuvânt adevărat te-a *dogmatisit* pe tine, (213) *enumără-l* cu drepţii şi-l iartă, iar trupul lui *cel fără figură* (514) *repausează-l* la ape de *repaus*, întru strălucirea luminilor Tale cele sfinte, unde este *versul* bucuriei şi al laudei, (223) izbăveşte-l de *conspirările* diavolului (551) şi-i dă lui putere înaintea înfricoşatului *Tribunal* (251. Mai cu dinadinsul *procădem tot-îndurate* (557) la a Ta *mizericordie* (566) şi *producând* Ţie *doxologie*, (566) *implorăm* (451) *filantropia* Ta (456), cu care alungi *demonii* şi *insinuirile* lor (451) şi toată *contrarietatea* (453), *întonând* cu glas *armonios* (248) *actuala* rugă a noastră (553): Doamne celace eşti *adorat* (567) de *laudabilul* număr al *profeţilor* şi de întreg *universul*, (567) celace lucrezi cele *miraculoase*, (549) carele cu cuvântul ai *format* toate din nefiinţă în fiinţă (517) şi ai *îudesit* mulţimea stelelor pe *firmament* punându-le *în ordine* (432) şi ai dat *profetului* David putere împotriva *gigantului* Goliat, (432).

nește, cere bărbați cu temeinice pregătiri speciale pe multe terene. Un singur om, care ar întruni toate condițiile înșirate în măsura cerută, e aproape imposibil să se găsească. Eu nu cunosc un asemenea bărbat la noi. Dar nici mai mulți inși cu pregătiri numai într'o direcție, d. ex. numai teologi, nu vor fi în stare să săvârșească o operă reușită. Se cere, fără îndoială, ca revizuitorii să fie în primul rând buni teologi, înzestrați cu cunoștințe temeinice în limbile originale, în critica textului și în interpretarea autentică a sf. Scripturi, dar în acelaș timp se cere să cunoască foarte bine și limba bisericească și limba vie vorbită astăzi de Românii de pretutindeni, apoi limbile traducerilor străine de cari s'au folosit vechii noștri traducători, ba chiar și limbile moderne ale celor mai bune traduceri.

Eu nu cred că membrii comisiunii instituite de sf. Sinod vor susțineà despre sine că sunt singurii sau chiar cei dintâi specialiști la noi în toate aceste direcții. Iar dacă se găsesc și în afară de sf. Sinod bărbați învățați, cari ar puteà să fie foarte folositori la săvârșirea unei opere atât de însemnate, nu înțeleg de ce să nu fie cooptați și aceștia? Editorii vechilor noastre traduceri au căutat asemenea bărbați chiar printre străini, — de ce n'ar puteà fi aleși astăzi de-ai noștri, când îi avem? Mă gândesc la teologii din România, Bucovina și dela noi, între cari se găsesc bărbați cu pregătiri serioase pentru o asemenea lucrare. Principele Ioan Șerban Cantacuzin a pus la lucru chiar pe miniștri — logofeți ai săi, — de ce nu s'ar cere astăzi concursul unor literați de-ai noștri dintre mireni, cari cunosc limba bisericească și mai ales graiul poporului și cari prin simțul lor pentru frumsețile limbii ar aduce servicii foarte prețioase pentru reușita cât mai deplină a lucrării? Sf. Sinod ar puteà face uz de dreptul ce-l are, de a supune lucrarea, înainte de publicare, unei ultime revizuiri.

Textul revăzut cu aparatul științific arătat, ar trebuì apoi tipărit într'o *ediție completă, frumoasă ca execuție tehnică,* cum fiecare biserică și fiecare popor creștin cu pretenții de cultură ține să aibă cuvântul lui D-zeu în limba sa. O asemenea ediție a sf. Scripturi ar fi, ca și cele vechi, cea mai serioasă și mai impunătoare manifestare a unității noastre ca neam care vorbește aceaș limbă, mărturisește aceeaș credință și e însuflețit de aceleași aspirații culturale.

(Sfârșitul în numărul viitor). **Dr. Nicolae Bălan.**

# PAVEL ŞI IOAN CA ÎNDRUMĂTORI AI PASTORILOR DE SUFLETE

după *Dr. Franz Xaver Mutz.*

## INTRODUCERE.

Preot al Domnului! Plin de fericire, cu pacea Domnului în inimă şi înarmat cu armele vocaţiunii ai părăsit seminarul preoţesc. Numai Domnul a fost să-ţi fie sprijinitor şi pentru El ai vrut să munceşti în via Lui şi în locul pe care ţi l-a încredinţat. Ţi-ai iubit chemarea şi ai iubit şi sufletele pentru cari Christos a pătimit şi şi-a vărsat sângele. Greutăţile chemării preoţeşti nu ţi-s'au tăinuit. In cea mai mare parte a lor le-ai cunoscut, dar ai nădăjduit, că cu ajutorul lui Dumnezeu, prin o muncă stăruitoare pe toate le vei învinge. Sufletul ţi-a fost adăpat din destul la izvorul iubirii dumnezeeşti şi ştiai că iubirii nimic nu-i este prea greu. Ţi-ai propus să trăeşti o vieaţă de mucenic, după pilda celui mai mare preot din toate vremile, spre folosul şi mântuirea sufletului tău propriu şi spre folosul sufletesc al celor încredinţaţi păstoririi tale. Ai vrut să fi un păstor bun şi pururea treaz, ca nici una din oile tale să nu se piardă. Păzeşte deci şi ţine totdeauna viu focul, pe care Duhul sfânt ţi l-a aprins în suflet! Mulţi au părăsit aşezământul sfânt înzestraţi ca şi tine cu cele mai bune intenţiuni. «*Inima lor erà arzând întru ei*», când Domnul le vorbeà în tăcuta singurătate. Afară în lume însă, s'au răcit din ce în ce tot mai mult, spiritul lumii a înăbuşit tot mai mult spiritul sfânt din ei.

Zelul a scăzut, grija păstorului s'a micşorat. La mulţi se stângeà chiar şi iubirea, şi păstorul treaz dela început dormeà. Deşertăciune spirituală şi frig gheţos i-s'a sălăşluit în inimă şi întunerec gros îi înväluià întreaga fiinţă!

Cu frică şi cu cutremur te gândeşti la posibilitatea, că şi în tine ar puteà să se stingă vre-odată focul sfânt al credinţei şi iubirii dumnezeeşti. Dar nu te teme, căci Dumnezeu, care a început opera în tine, vrea s'o şi ducă la sfârşit. (Filipseni cap. 1 v. 6). Să ştì însă, că chiar cei vechi ziceau, că: «*O împărăţie se susţine uşor cu mijloacele, cu cari la început s'a întemeiat*». Sprijineşte graţia şi întăreşte iubirea, cu aceeaş luare aminte şi îngrijire, cu aceleaşi mijloace, pe cari le-ai întrebuinţat la pregătirea pentru preoţie şi pe cari chemarea acum le reclamă şi le încuviinţează. Pentru a te întărì întru aceasta vreau să-ţi vorbesc în cele ce urmează cu cuvintele apostolului Pavel, pe cari în cele două aşa numite epistole pastorale le-a adresat către Timotei, şi cu cuvintele Domnului pe cari prin revelaţiunea misterioasă le-a dat în gura sfântului evanghelist Ioan pentru căpeteniile celor şepte comunităţi din Asia mică.

I.

## Chemarea preotului.

*Moto: „Nu voi m'aţi ales pe mine, ci eu v'am ales pe voi“.* Ioan cap. 15 v. 19.

1. Timotei cap. 1. v. 1—20.

1. Pavel apostolul lui Isus Hristos, după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorului nostru şi a Domnului Isus Hristos, nădejdii noastre. 2. Lui Timotei adevăratului fiu întru credinţă, dar, milă, pace dela Dumnezeu părintele nostru, şi dela Isus Hristos Domnul nostru. 3. Precum te-am rugat să rămâi în Efes, când mergeam în Macedonia, ca să porunceşti unora să nu înveţe într'alt chip. 4. Nici să se uite la basme şi la număr de neamuri celor fără de sfârşit, cari mai vârtos fac întrebări, decât iconomia lui Dumnezeu, carea este întru credinţă. 5. Iată plinirea poruncii este dragostea din inimă curată şi din cunoştinţă bună şi din credinţă nefăţarnică. 6. Dela care unii rătăcind, s'au întors la cuvinte deşerte. 7. Vrând să fie învăţători de lege, neînţelegând nici cele ce grăesc, nici cele ce întăresc. 8. Iară ştim că legea este bună, de o ţine cineva cum se cuvine. 9. Ştiind aceasta, că dreptului lege nu se pune, ci celor fără de lege şi celor nesupuşi, celor răi şi păcătoşilor, nedrepţilor şi spurcaţilor, ucigătorilor de tată ci ucigătorilor de mamă, ucigătorilor de oameni. 10. Curvarilor, celor ce se culcă cu bărbaţi, tâlharilor, mincinoşilor, celor ce jură cu strâmbul şi alt ori ce se înpotriveşte învăţăturii cei sănătoase. 11. După evanghelia mărirei şi a fericitului Dumnezeu, carea mi-s'a încredinţat mie. 12. Şi mulţămesc celui ce m'a întărit pe mine, lui Isus Hristos Domnului nostru, că credincios m'a socotit, puindu-mă întru slujbă. 13. Pe mine cel ce eram mai înainte hulitor şi gonitor şi ocărîtor, ci am fost miluit, că neştiind am făcut întru necredinţă. 14. Şi s'a preaînmulţit darul Domnului nostru cu credinţa şi cu dragostea cea întru Hristos Isus. 15. Credincios este cuvântul şi de toată primirea vrednic, că Hristos Isus a venit în lume să mântuiască pe păcătoşi, dintru cari cel dintâi sunt eu. 16. Şi pentru aceasta am fost miluit, ca întru mine întâi să arete Isus Hristos toată îndelunga răbdare întru pilda celorce vor să crează întru dânsul spre viaţa de veci. 17. Iară împăratului vecilor, celui nemuritor, celui nevăzut unuia preaînţeleptului Dumnezeu cinste şi mărire în vecii vecilor, Amin. 18. Fiule Timotee, această poruncă dau ţie, ca după prorociile, care s'au făcut despre tine, mai înainte să te osteşti într'ânsele bună oştire. 19. Având credinţă şi bunăcunoştinţă, carea unii lăpădându-o, din credinţă au căzut. 20. Dintru cari este Imineu şi Alesandru, pe cari i-am dat satanei, ca să se înveţe a nu huli.



1. Timotei încă din frageda tinereţă a fost crescut de mamă-sa creştină în credinţa în Hristos (2. Tim. 1 v. 15; 2. Tim 3. v. 15) şi iniţiat în scrierile sfinte. Pentru însuşirile sale alese erá preţuit foarte mult de toţi, iar sfântul apostol în călătoriile sale aposto-

leşti l-a luat ca însoţitor. Ba a fost luat în şcoală de însuş apostolul.

Progresul lui mare în credinţă, în învăţătură, în sfinţenie şi în râvna apostolească l-a făcut vrednic de slujba episcopească. Pavel, până când el însuşi a călătorit în Macedonia, l-a lăsat pe Timotei ca episcop în Efez. De-acolo îi adresează admonierile acestea şi-l îndeamnă la muncă necurmată pentru întărirea credincioşilor săi. Greutăţile, pe cari în împlinirea datorinţelor împreunate cu slujba episcopească le-a întâmpinat în comunitatea sa, au intimidat încâtva pe Timotei, aşa, că râvna i s'a mai potolit. Pavel sigur, că despre stările din comunitate a primit veste şi de aceea se îndreaptă prin epistolă către iubitul său Timotei, ca în încheiere să-l îmbărbăteze a propovedui cu energie învăţătura, pe care mai înainte i-o predase verbal. Inainte de toate îi doreşte «*dar, milă şi pace dela Dumnezeu părintele nostru şi dela Isus Hristos Domnul nostru*» (v. 2). Altădată se îndestuleşte apostolul cu dorirea de dar şi de pace; lui Timotei îi imploară şi milă; căci zice Sfântul Ioan Gură de aur: «dascălii mai ales au nevoe de o mai mare milă». Pe lângă aceasta mai vrea anume apostolul, să deà expresie şi grijei mari, ce o poartă pentru Timotei, pe care îl iubeşte ca pe un fiu al său.



2. Apostolul are multe de spus învăţăcelului său; şi cât de sărbătoreşte îşi îndreaptă admonierile sale: «*Pavel apostolul lui Isus Hristos, după porunca lui Dumnezeu, mântuitorului nostru şi a Domnului Isus Hristos nădejdii noastre, lui Timotei, adevăratului fiu întru credinţă*» (v. 1—2). Nu numai aici, ci şi la începutul celoralalte epistole ale sale se numeşte Pavel «apostol prin voia lui Dumnezeu». Primitorii epistolei să ştie, că şi el, ca şi ceialalţi apostoli, nemijlocit de Hristos, şi anume de cel ce a înviat, a fost chemat pentru lăţirea evangheliei între neamuri. (Fapt. 9 v. 1). Faţă de Timotei, Pavel peste tot nu aveà lipsă să accentueze consacrarea sa de apostol prin Hristos, şi cu aceasta oarecum şi egalitatea sa cu ceialalţi apostoli, căci aceasta învăţăcelul nici când nu a tras-o la îndoială. Cu toate acestea se provoacă la misiunea sa apostolească vrând să zică cu aceasta, că nu numai ca pretin către pretin, nu numai ca părintele către fiul său sufletesc, ci, şi mai cu seamă, în prima linie cu autoritate ca un apostol către episcopul bisericei sfinţit de el prin punerea mânilor vorbeşte.

Sau poate va fi avut de gând apostolul, ca prin aceasta să întărească şi însaşi autoritatea episcopului tinăr încă, fiindcă acesta împotriva adversarilor săi la epistola de faţă se puteà provocà ca la o scriere apostolică. Dar nu puteà lipsì nici provocarea la faptul că îi este părinte sufletesc, ca astfel să facă pe Timotei

cu atât mai primitor pentru admonierile şi îndrumările sale. I-l numeşte pe acesta «adevăratul său fiu întru credinţă» (conf. Tit. 1 v. 4) şi vrea prin aceasta să-i aducă laudă, pentrucă credinţa adevărată, pe care o are cu el împreună şi pe care a primit-o prin mijlocirea lui, a păstrat-o cu tărie aşa precum a primit-o.

In acelaş timp în multele sale nevoi şi năcazuri îi îndreaptă privirea spre «nădejdea noastră» Isus Hristos, care a fost trimis dela Tatăl «mântuitorul nostru» ca iarăş să ne împace cu el. Trimiterea fiului în lume pentru împăcarea noastră cu Dumnezeu, să-i inspire lui Timotei curaj şi perseveranţă în luptele ce va aveà să le poarte pentru triumful învăţăturilor creştine.

Dar, ca şi cum prin scoaterea prea mult la iveală a chemării sale apostoleşti s'ar fi ridicat pe sine prea mult, iată se umileşte iară şi această cinste o dă lui Dumnezeu: «*Şi mulţămesc celui ce m'a întărit pe mine, lui Isus Hristos, Domnului nostru, că credincios m'a socotit puindu-mă întru slujbă, pe mine, celce eram mai nainte hulitor şi gonitor şi ocărîtor, ci am fost miluit, că neştiind am făcut întru necredinţă*» (v. 12—13).

Apostolul vreà să zică: Nu este meritul meu, că Dumnezeu m'a chemat la slujba apostolească, căci ce am fost înainte de chemare? Un hulitor, gonitor şi ocărîtor. Câtă smerenie se cuprinde în aceste cuvinte ale apostolului. Pavel, înainte de convertirea sa la creştinism, într'adevăr a luat numele lui Isus în deşert. Vorba lui erà: «Isus nu este Hristos, ci un amăgitor şi un făcător de rele care a obţinut numai ceea-ce cu adevărat a meritat — moartea de care sunt vrednici criminalii şi făcătorii de rele». Dar nu numai atât, ci a şi gonit pre Domnul, până la minunea ce i s'a întâmplat în drumul spre Damasc, când Domnul îi strigà: «Saule de ce mă goneşti?» Goneà adecă tânăra biserică, pe membrii misticului corp a lui Isus Hristos. A fost un ocărîtor în toată puterea cuvântului. Afară de acestea nu se îngrozeà nici de păcatul de a târî în temniţe şi a da morţii nevinovatele victime ale persecuţiunilor.

Faptele apostolilor despre aceasta ne relatează următoarele: «Iară Saul încă suflând cu îngroziri şi cu ucideri asupra învăţăceilor Domnului, mergând la arhiereul, a cerut dela el cărţi în Damasc la sinagoguri, că de ar aflà pe unii, cari să fie din această cale, şi bărbaţi şi mueri, legaţi să-i aducă în Ierusalim» (cap. 9 v. 1—2). Păcatele comise împotriva lui Isus şi a legii sale înainte de convertirea sa miraculoasă, apostolul le vede într'o lumină atât de vie, încât pe sine se consideră ca cel mai mare păcătos din lume. Şi numai un singur lucru poate aduce pentru micşorarea păcatului său şi pentru alinarea poverii ce-i apasă conştiinţa zicând: «*Neştiind am făcut întru necredinţă*». Necredinţa aceasta

la Pavel a izvorît din neştiinţă nevinovată, până când la căpeteniile şi conducătorii jidovilor neştiinţa erà mai mult sau mai puţin vinovată şi necredinţa mai răutăcioasă. Dacă deci apostolul Petru însuşi admite la aceştia neştiinţa ca un motiv de micşorare a păcatului lor, (Fapt. 3 v. 17) cu cât mai mult s'a putut provocà la aceea apostolul Pavel, care, tot ce a făcut, a făcut din râvna vrednică de urmat. Drept că râvna şi zelul lui au fost pătate şi întunecate de o patimă oarbă şi de un fanatism cumplit, dar pentru acestea Pavel singur s'a învinovăţit şi acuzat înaintea lui Dumnezeu.

Faptul, că apostolul nu a lucrat împotriva ştiinţei şi conştiinţei sale celei mai bune şi mai ales, că a gândit, că prin eşirea sa împotriva tânărului Isus face un lucru bun şi un serviciu plăcut lui Dumnezeu, este pentru el cea mai bună chezăşie, că a aflat har înaintea lui Dumnezeu, şi că cu toată împotrivirea şi lupta sa împotriva operei de regenerare începute de Isus Hristos pe pământ, D-zeu l-a socotit credincios, de vreme ce l-a pus în slujbă.

(Va urmà). *Preotul Aurel Popovici.*

---

## EVENIMENTE ACTUALE DIN BISERICA CATOLICĂ.

### Sînt nădejdi pentru realizarea unirii?

Manifestarea Principelui Max al Saxoniei, ca şi silinţele anterioare ale lui Leon XIII în vederea unirii Bisericilor, a trebuit să aibă la bază nu numai dorinţa, ci şi nădejdea realizării acestei uniri.

Totuşi dacă stăm şi ascultăm pe cei ce s'au dus în Orient şi au cules informaţiuni în această chestiune, trebuie să mărturisim că de această unire sîntem mai departe decît oricînd.

În *Revue Moderniste Internationale* (Februarie 1911, p. 68—69) găsesc constatările unei persoane care a călătorit în Orient şi care mărturiseşte că starea de fapt nu e de loc favorabilă catolicismului şi că momentan nici nu trebuie să se gîndească cineva că o unire a Bisericilor ar fi posibilă

Iată propriile cuvinte ale lui *De La Haulte Chambre* — persoana care comunică aceste constatări revistei numite:

Sigur că există patriarhi, episcopi şi arhimandriţi care nutresc simpatie pentru unele personalităţi din Biserica catolică. Dar şederea mea timp de opt luni în Orient mi-a dovedit că ura şi duşmănia dintre cele două confesiuni erau şi sînt şi acum foarte vii. Intrebaţi pe Franciscanii din Ţara-Sfîntă ce cred ei despre apropiata întoarcere a ortodocşilor la catolicism, şi ei vă vor rîde în nas şi vor găsi că trebuie o minunată doză de iluziune pentru a-ţi închipui un asemenea lucru. Credeţi oare că ultima Epistolă[1] a

[1] Epistola adresată Orientalilor, prin care răspunde Principelui Max.

lui Piu X a fost bine primită de clerul grec, atît mirean cît și monahal? Pot să vă asigur că nu. Chipul în care principele-abate al Saxoniei a fost tratat de Curia romană a produs în Orient o impresiune mai degrabă supărătoare, căci el își făcuse acolo mulți prieteni și erà ținut în multă stimă. Studiase de aproape chestiunile pe care le-a tratat în vestitul său articol. A fost învinuit că favorizează Unirea în paguba Unității: este și ceva adevărat în vorba aceasta, deși *asta n'a fost niciodată intențiunea principelui.*

In ceiace mă privește pe mine, cred că pot spune că, față de Roma, Grecii sînt ireductibili, cel puțin pentru moment. Pentru a săvîrșì împăcarea, ar trebuì un conciliu și sunt sigur că cei adunați acolo s'ar bate, căci ar trebuì făcută o adevărată revoluțiune teologică, revoluțiune în care Grecii ar trebuì să facă toate sau aproape toate concesiunile dogmatice, căci în chestiunile acestea Roma nu cedează nimic.

Se pot numărà pe degete rarele biruințe ale catolicismului asupra ortodoxiei. Războiul durează într'una. Asumpționiștii francezi stabiliți în Orient știu multe relativ la aceste lucruri. Unii dintre ei, oameni foarte inteligenți și de un zel luminat, *romani pînă în măduva oaselor*, au trecut la ritul greco-unit pentru a ușurà convertirea, și aceasta după dorința formală a lui Leon XIII. Rezultatele de pînă acum n'au produs ceiace se nădăjduià. Ei sînt prigoniți de ortodocși. Afacerea din Peramos și chipul în care admirabilul Părinte Teopist și Părintele Isaia au fost tratați, precum și conduita Fanarului întreg relativ la această afacere, sînt o dovadă. Oamenii bine informați vă vor spune că arderea colegiului grec din Galipoli e opera Grecilor fanatici care urăsc Roma. Pot să vă asigur că preoții și călugării ortodocși nu vor face niciodată nimic pentru unire. Din contră, și nu știu cum să calific optimismul catolicilor care cred într'o unire apropiată, voiam să zic într'o unire actualmente posibilă. Aș puteà dovedì prin fapte ceiace susțin, dar trebuie să mă restrîng. Ortodocșii sînt cu totul tradiționaliști și adînc înrădăcinați în părerile lor. Sînt lucruri pe care ei nu le vor admite niciodată, de exemplu Purgatoriu și infalibilitatea papală. Ar trebuì alt cler. Asumpționiștii lucrează, nu fără succes, a formà un cler unit care să fie la înălțimea situațiunii. Dar ar trebuì să treacă ani pînă să ajungă a aveà influență. De sigur, noi n'am ajuns încă la ziua cînd Grecii vor pronunțà iarăși vorba vestită pronunțată la sinodul din Chalcedon și pe care o reciteam în August trecut pe zidurile Bisericii catolice din Kadi-keoi, la Constantinopol: *Petrus locutus est per Leonem.*

Acestea nu sînt cuvintele unui ortodox, ale unui om pornit de ură în contra catolicismului și care, deci, vede toate în sensul său. De aceia cuvîntul său e prețios, căci el constată că, așa cum stau lucrurile actualmente, Unirea Bisericilor nu numai că nu are sorți de izbîndă, dat toate pornirile sînt potrivnice realizării ei — bine înțeles, nu potrivnice principiului creştin al Unirii, ci prețului și condițiunilor cu care catolicismul vrea s'o realizeze.

In aceiaşi chestiune voi cità o parte dintr'o scrisoare a unui marchiz din nobilimea rusească, de confesiune romano-catolic, cu care mă aflu în corespondenţă de cîţiva ani. Intrebuinţez scrisoarea cu permisiunea autorului ei. Ea poartă data de 23 Decemvrie 1910.

... cred că ai aflat de silinţele încoronate de un succes relativ ale Părintelui Verighin[1], care a izbutit să se stabilească la Roma într'o veche biserică care serveà odinioară pentru cultul unit ruso-catolic. Am citit o relaţiune în *Novoje Vremja*, care povesteşte solemnitatea inaugurării, fără a face nici un comentariu. Dar o cunoştinţă a mea rusă ortodoxă, bine dispusă însă către catolici, care a fost în această bisericuţă, nu la inaugurarea ei, ci la o liturghie dintr'altă zi, mi-a scris că oficiul erà pur şi simplu atroce. Preotul Verighin oficià cu negligenţă şi cu un glas nedesluşit, iar diaconul (un francez), propriu vorbind, îşi urlà rugăciunile In acest timp o damă cum se cade s'a apropiat de cunoştinţa mea întrebînd-o: „Scusi, cara Signora, sono protestanti?“ [2] Iată un frumos rezultat!

Unirea e o istorie veche pentru naţiunile Orientului. Grecii, Sîrbii, Sirienii, Armenii, Copţii şi alţii ca dînşii o cunosc de secole, dar pentru Ruşi ea e un lucru cu totul nou şi necunoscut. Ei nu-şi pot închipuì, nu unirea însaşi, ci unirea în rit. Asta li-e lor lucru antipatic şi nu pot să se oprească de a cugetà la o travestire pe care ei o privesc drept o uneltire nouă iscodită de preoţii catolici care totdeauna sînt foarte suspecţi la Ruşi. Fiecare Rus are într'însul ura împotriva catolicului, cum el are dealtfel şi ura împotriva Occidentului, şi aceasta se găseşte în sufletul oricărui Rus, la orice clasă ar aparţineà el şi oricare ar fi cultura apuseană pe care poate s'o aibă. Dealtfel, acest sentiment nu e decît natural, căci Rusul rămîne izolat printre celelalte popoare din Apus, care toate sunt unite între ele, pentrucă toate sînt fii ai Romei, fie ei Germani, Scandinavi sau Latini, în timp ce Ruşii n'au nimic cu această veche civilizaţiune romană, şi chiar religiunea lor le vine din Bizanţ. Rusul e şovinist la extrem şi prin asta chiar el ureşte pe străin şi religiunea sa militantă. Toate simpatiile sale, dacă sînt simpatii, merg spre protestanţi. Sfîntul-Scaun, vai, e orbit de ignoranţa sa asupra lucrurilor din Rusia, de rapoartele imperfecte care i se trimit de clerul catolic care locuieşte in Rusia. Sînt încredinţat că niciodată nu va existà unire între Rusia şi Biserica romană. Că sînt convertiri de ortodocşi ruşi la catolicism, pot să cred. Vor fi poate multe. Dar astea vor fi numai cazuri izolate care niciodată nu vor puteà fi numite „Unire“. Mai mult, eu găsesc că Sfîntul-Scaun începe foarte rău, dacă prima biserică unită a catolicilor-ruşi de rit oriental, cum se întitulează ei, dă atîta motiv



[1] Acesta e un fost preot rus-ortodox, care serveà într'unul din oraşele din sudul Franciei (pe Coasta de azur), şi care a trecut apoi la catolicism. El a umblat după aceia să organizeze un cult ortodox pentru ortodocşii trecuţi la catolicism. Precum se vede, succesul nu e de invidiat.

[2] «Vă rog, Doamnă, aceştia sînt protestanţi?». — Va să zică oficiau atît de oribil, încît au putut fi confundaţi cu protestanţii!

de critică. De sigur, în calitate de catolic eu m'am bucurat mult văzînd acest prim pas spre această unire pe care n'o cred cu putinţă. Dar am deplorat mult că s'a pus atîta grabă a se deschide publicului acest cult. Ar fi trebuit mai întîi să se formeze preoţi plini de zel apostolic, diaconi şi slujitori care ar fi putut servì drept model ortodocşilor, în scurt să se creeze o biserică model pentru demnitatea oficiilor ritului oriental, pentru pietatea şi înălţimea de sentimente a servitorilor ei. Cînd preoţii catolici vor fi încetat de a tună din înaltul amvoanelor, cînd nu vor mai pronunţà cuvîntul „ein katolischer Christ"[1], sinonim de combativitate şi spirit de partid, cînd preoţii catolici din Rusia vor arătà dragoste cu adevărat creştină şi mai puţină îngustime de spirit, numai atuncia se va puteà vorbì de „Unire" posibilă şi nu va mai fi nevoe să îmbraci un Francez ca diacon rus pentru a ajunge la scop...

Iată, deci, chiar din gura unor romano-catolici, că în stadiul actual unirea nu e cu putinţă, şi aceasta, pe lîngă altele, şi din cauza nepriceperii cu care Scaunul roman lucrează în această chestiune. Vrea să improvizeze cu grăbire formele ortodoxe şi cultul ortodox, fără a reuşì.

Nu e acesta primul caz pe care-l citesc despre chipul defectuos în care se imitează cultul ortodox. Mi-aduc aminte că cu ocaziunea serbărilor în cinstea Sfîntului Ioan Gură-de-Aur, săvîrşite la biserica catolică din Constantinopol, în locul liturghiei acestui sfînt, s'a oficiat, precum citeam, liturghia Sfîntului Vasilie cel Mare.

Curia romană se află pe căi şi metode greşite, din care cauză şi efectele nu pot fi decît contrare realizării ideiei de unire.

(Va urma). Arhim. ***I. Scriban.***

## CONFERENŢELE PREOŢEŞTI.

— **Păreri.** —

Introducerea conferenţelor preoţeşti este o idee pe cât de fericită, pe atât şi de salutară. Aceste conferenţe urmăresc scopuri aşa de nobile, încât trebuesc îmbrăţişate cu căldură de orice om de bine. Scopul ultim a lor, contemplat de însuşi iniţiatorul, este cultivarea şi perfecţionarea preoţimii resfirate, ca nişte simpli pioneri ai culturii şi luminii prin toate părţile locuite de poporul nostru.

Conferenţele sunt un mijloc şi nu un scop — o ţintă; sunt un mijloc foarte potrivit, ca entuziasmul şi idealismul tinerilor clerici, cari păşesc pe terenul vieţii practice lipsiţi de orientările unei praxe pastorale îndelungate, să se susţină şi pe mai departe în inimile lor. Ele sunt un mijloc foarte eficace ca preoţimea

[1] «Creştin catolic».

dornică de progres și înaintare, să fie împintenată și mai puternic spre muncă — podoaba sufletelor nobile, căci *pentru hodină destul timp îi rămâne omului în mormânt.* Munca este sorgintea unei vieți fericite. Progresul cel mare ce se face pe toate tărâmurile este rodul muncii și al ostenelelor minții.

Conferențele deci numai spre acest scop sunt create și numai pentru acest scop e permis să se folosească. Conferențele nu sunt întâlniri clandestine, în cari să se plămădească idei de agitație revoluționară; întruniri în cari să se răstoarne azi ce ieri s'a clădit, sau să se clădească ce mâine se va ruinà. Conferențele sunt întruniri culturale, iar nu comploturi de politică mincinoasă.

In conferențe preoții se adună ca frații împreună, să-și schimbe ideile formulate în afirmări de adevăruri, comprobate prin experiențele practicei proprii.

Ne întrunim ca să ne povățuim unul pe altul și să aducem concluze, ce cad exclusiv în sfera noastră de activitate. Nu-i iertat, dar nici nu ni se cuvine preoților de rând să venim cu propuneri, cari cad în sfera de activitate ale altor corporațiuni bisericești de ale noastre.

Conferențele nu administrează, ele nu fac politică bisericească, ele numai cultivă pe membrii lor prin toate învățăturile și povețele inspirate prin duhul evangheliei.

Știința și destoinicia unui preot se măsură după rezultatele practice ale activității sale pastorale, iar nu după propuneri, formulate în expresiuni sforăitoare, ce n'au nici în clin nici în mânecă cu noi preoții, sau cu evoluția culturală a bisericii noastre, și nici după faptul că-și va țineà derogator a învățà ceva și ca preot din conferențe.

Modestia și cucernicia urmată de entuziasmul iubirii de neam, biserică și școală să fie podoaba membrilor conferenței. Apoi vaza și autoritatea preoțimii nu zace în o mai bună ameliorare a dotațiunii preoțești, licuidare de diurne grase, ori în lingușire scârboasă și elogii îmbiate ironic celor dornici de vanități lumești, ci în munca ce o vom prestà pentru promovarea intereselor bisericești și naționale.

Conferențele eu le consider ca ceva ridicat în sfere cu o atmosferă ce înviorează sufletul preoțimii umezit de pâcla duhului păcătos al vremii, pe care cearcă să-l limpezească.

Am fost și sunt foarte entuziasmat pentru conferențele preoțești, așa cum eu mi le închipuesc. Cu durere constat însă, că conferențele noastre în cele mai multe tracte, așa cum se practică, nu formează adevăratul mijloc de perfecționare și cultivare pentru preoțime. Iată mă și explic.

O singură întrunire pe an, la care nu iau parte toţi preoţii, şi programul ei percurs în galop, nu poate cultivà şi împintenà pe preot în cele bune în măsură intensivă.

Parlamentarismul nu se observă aproape de loc; seriozitatea e înlocuită cu superficialitate (onoare excepţiilor!). Peste predică se trece la ordinea zilei, cu «laudă protocolară». Toate punctele din program se perondează în fugă, căci «timpul e înaintat». Cu nerăbdare se aşteaptă să se ajungă la punctul culminant al întrunirii, după care vine sfârşitul şi eliberarea de jugul greu al discuţiilor — «gustoasa masă» a părintelui local, unde nu-şi dau zor toastele cu căpătâiu şi fără căpătâiu.

Biroul e însărcinat cu toate chestiile de seamă puse în program. Tot respectul trebue apoi dat redactării protocolului conferenţii. Notarul trebue să ia rolul unui artist de forţă, care zugrăveşte chipul unui om urît până ce-l face frumos.

Mult mă mir, de ce se trece aşa uşor peste predică, arma adevărată a «vânătorilor de oameni». Predica e arma cu care trebue să tăiem şi capetele bălaurului îngrozitor — roadele necredinţii. Mulţi cred că a compune şi rostì o predică nu-i nu ştiu ce «filosofie». Da, nu-i filosofie, căci e artă, ce se poate însuşì şi prin care poţi stăpânì bine patimile oamenilor. Să ne cugetăm la rezultatele uimitoare ale misionarilor oratori şi atunci vom roşì în faţa conştiinţei noastre ce ne admoniază.



După o experienţă de 5 ani de preoţie m'am convins, că în cele mai multe conferenţe preoţeşti nu se face ştiinţă, nu se cultivă, nici perfecţionează preoţimea, ci m'am întors cu trista constatare, că vai puţină vieaţă intelectuală este acolo unde ar trebuì să se vadă în deplină forţă duhul oamenilor de cultură.

Conferinţele noastre astfel să curgă încât să ne admire străinii şi să-i convingem că suntem un element de disciplină, cultură şi morală. Discuţiile să se ridice la nivoul culturii, de care trebue să se bucure preoţii veacului al XX-lea, să fie serioase şi demne. In cursul discuţiilor să se observe parlamentarismul. Părerile bune şi salutare ale celor mai destoinici şi sârguincioşi să se primească, cernute însă prin sâta criticei obiective şi serioase. Părerile greşite să se combată cu bunăvoinţă şi demnitate; ideile cu tendinţi să se stârpească ca să nu cuprindă ca o boală preoţimea întreagă.

Predicile toate şi totdeauna să fie supuse unei critici serioase şi demne în scris; de-asemenea toate lucrările din domeniul teologiei, din istorie, artă, muzică, pictură, arhitectură bisericească etc. toate să fie tratate cu temei nu numai de conferenţiar, ci de întreagă conferenţa, luându-le la desbatere.

Indeosebi recensentul prin o apreciere cu temei va face să-şi însuşească fiecare preot ideile şi cunoştinţele mai esenţiale din lucrările cetite.

Insă pentruca în conferenţe să se poată tratà cu temei toate punctele programei, urmează cu necesitate să se reguleze ţinerea conferenţelor între marginile impuse de instrucţiunea Ven. Consistor. Prin însuşi faptul că materialul de tratat în conferenţe, numita instrucţiune îl împarte în 2 categorii: marerial ce aparţine activităţii pastorale-administrative preoţeşti (§ 11) şi material teoretic-ştiinţific (§ 10) ce aparţine activităţii literare, ştiinţifice — conferenţele s'ar puteà împărţì în 2 categorii. Anume: una stabilă în centru, iar alta ambulantă pe sate. Prima să se ţină în lunile lui Aprilie şi Mai, în care să se trateze chestiuni curat ştiinţifice, precum şi rezultatele grupărilor religioase; a doua să se ţină în lunile Septemvrie şi Octomvrie, în care să se trateze chestiuni practice. Prima să se ţină în zi de lucru, iar a doua în sărbătoare.

Prin faptul că s'ar ţineà 2 conferenţe anuale, precum pare-mi-se s'a întâmplat în tractul harnicului protopresbiter Lupaş, preoţimii s'ar dà mai multă ocaziune să convină, să se cultive, perfecţioneze şi în fine i s'ar dà fiecăruia mai des prilej de muncă intelectuală. Prin o mai deasă convenire s'ar convinge preoţimea, că e destul de organizată în cadrele conferenţelor preoţeşti, cari cu timpul s'ar mai puteà regulà conform cerinţelor impuse de nevoile vremii. *Pr. Zaharie Manu.*

## SOCIETATEA ORTODOXĂ NAŢIONALĂ A FEMEILOR ROMÂNE.

Am dat raportul despre decursul congresului din ăst an al acestei Societăţi, a cărei origine după «Darea de seamă» a comitetului central pe anul 1910—1911 e următoarea: «Un fapt, care ar fi putut fi considerat drept o nesocotinţă personală, a dat la iveală un întreg sistem pe care propagandiştii străini (papistaşi) îl aplicau de ani de zile în ţara noastră. Atunci un număr de doamne din societatea bucureşteană au adresat publicului un apel prin care protestau contra acestor uneltiri. În timp de 24 de ore, din toate părţile ţării, unde a pătruns apelul, au sosit mii de adeziuni».

Cu acest prilej s'a văzut, că o acţiune de protestare ar rămâneà fără rezultat serios, dacă s'ar mărginì la manifestaţiuni răsleţe, ci ar trebuì o acţiune continuă, care urmărind acest scop înalt al întăririi credinţei noastre strămoşeşti, să fixeze o serie de mijloace pentru a cărora realizare să se lucreze cu sistemă şi cu forţe unite. Din această convingere a eşit «Societatea ortodoxă naţională a femeilor române». Pe baza «Statutelor»

şi a «Regulamentului pentru comitetele parohiale» voiu arătà cum este organizată această societate. Urmărind un ideal religios naţional, dela început s'a pus sub prezidenţia de onoare a I. P. S. S. Mitropolitului Primat al României şi a Mitropolitului Moldovei şi Sucevei, şi prin concluzul din acest an şi al I. P. S Mitropolitului nostru. Scopul ei este desvoltarea culturii şi educaţiunea copiilor români din punct de vedere religios şi naţional, aşa după cum cere interesul patriotic. Mijloacele prin cari tinde la realizarea scopului sunt conferinţele religioase din istorie, literatura naţională, din igienă, ţinute cu ajutorul oamenilor cu dragoste şi pricepere. Apoi prin înfiinţarea grădinilor de copii, şcoale şi internate pentru elevi, prin înfiinţarea de cursuri pentru adulţi; încurajarea bibliotecilor existente, şi înfiinţarea altora nouă; încurajarea autorilor de scrieri educative, patriotice pentru copii şi tinerime; încurajarea Asociaţiunilor de foşti elevi şi eleve ale şcoalelor primare.

Societatea se conduce de un comitet central, ce se alcătueşte din o prezidentă, 14 doamne ori domnişoare, ca membri inamovibili şi 10 bărbaţi, parte din cler, parte mireni cooptaţi din rândul membrilor activi. Bărbaţii se renoesc tot la 3 ani, trăgându-se sorţi peste jumătate. Comitetul alege din mijlocul său un vice-prezident dintre membrii din cler. In vederea lucrărilor sale se împarte în secţiuni de câte 4 membri, conduse de câte o doamnă ori domnişoară. Vacanţele se îndeplinesc de către membrii inamovibili. Cine în 8 luni nu va fi desvoltat activitatea conform atribuţiunilor primite se consideră abzis. Comitetul central are conducerea generală, administrează şi dispune în limitele scopurilor societăţii de averea ei; supraveghiază activitatea comitetelor parohiale şi filialelor; convoacă adunările generale şi congresele anuale; numeşte personalul societăţii. Ajută cu premii, cărţi şi vestminte pe copiii silitori; recompensează pe preoţii şi învăţătorii, cari s'au distins în ajutorarea societăţii. Se întruneşte în a doua Duminecă a fiecărei luni şi lucră cu cel puţin 5 membri afară de chestiunile, cari se decid prin vot, când se cere majoritatea. Şi dă seamă de activitatea sa prin un raport către congresul anual.

De comitetul central depind comitetele parohiale din capitală şi filialele. In capitală adecă s'a înfiinţat de fiecare parohie câte un comitet, menit a propagà ideile societăţii. Numărul membrilor acestor comitete îl hotăresc enoriaşii (parohienii). Preoţii, institutorii (învăţătorii) şi institutoarele sunt de drept membrii ai comitetului. Prezidentă e aleasă o doamnă sau domnişoară, vice-prezident e de drept parohul, iar secretar de regulă institutorul ori institutora. Indatoririle acestor comitete sunt mai ales următoarele: a lucrà pentru realizarea scopurilor societăţii, a face inscrieri de membri şi a ţineà un registru special de numele lor, a face anchete amănunţite asupra stării morale şi materiale a enoriaşilor; a luà informaţiuni asupra cauzelor pentru cari se trimit copii la institute străine; a purtà grijă de instrucţiunea religioasă a enoriaşilor; a organizà cursuri de adulţi în Dumineci şi sărbători, cu subiecte religioase, patriotice şi de igienă; a

organiză petreceri pentru copiii de şcoală. Se întrunesc cel puţin odată pe lună pentru a rezolvì agendele şi a face raport comitetului central. Comitetele parohiale pot strânge bani în enorie prin cotizaţiuni, donaţiuni prin subscripţii şi serbări, şi pot reţineà pentru cheltuelile proprii a patra parte a venitelor, restul îl pun la dispoziţia centrului. Ele pot face comitetului central propuneri de orice natură privitoare la realizarea scopurilor societăţii. Asemenea se înfiinţează filiale parohiale în toate eparhiile din ţară, având să lucreze într'o unitate de gândire şi de acţiune.

Membrii acestei societăţi sunt: fondatori, cari au iscălit statutele şi plătesc o cotizaţie de cel puţin 12 lei; ori 100 lei odată pentru totdeauna; activi, pot fi persoanele majore de naţionalitate română şi de religie ortodoxă, cari vor plătì o cotizaţie anuală dela 1 leu în sus în comunele urbane, iară în cele rurale dela 10 bani în sus. Comitetul central mai poate conferì titlurile onorifice: membru de onoare, celui care a făcut o donaţiune de cel puţin 500 lei, sau va fi adus societăţii un serviciu însemnat; membru aderent, pentru cei cari au donat cel puţin 100 lei, sau au adus societăţii un serviciu. Prin parohii se mai pot înscrie sub titlul «aspiranţi» foştii elevi şi eleve a şcoalelor primare cum şi elevii trecuţi peste 14 ani.

Anul social începe la 1 Noemvrie şi se termină la 31 Octomvrie. În Maiu se întrunesc odată pe an la Bucureşti în adunare generală comitetele parohiale din capitală şi delegaţii filialelor din ţară pentru discutarea diferitelor probleme. Congresul anual se întruneşte în Noemvrie în Bucureşti, sau alt centru al ţării. Pot luà parte cu drept de vot toţi membrii societăţii. Agendele congresului sunt: a luà la cunoştinţă raportul comitetului central; a alege o comisiune de censori pentru controlarea gestiunei financiare; a discutà programul activităţii viitoare a societăţii, a desbate eventualele propuneri privitoare la bunul mers. Adunări generale şi congrese extraordinare se pot convocà ori şi când.

In caz de disolvare, activul societăţii va fi remis «Societăţii Femeilor române din Bucureşti», cu destinaţia de a construì fondul pentru editarea unei «Biblioteci ortodoxe naţionale a Femeilor Române»», care va cuprinde scrierile educative şi patriotice pentru copii şi tinerime.

***P. Moruşca.***

---

Dacă în alcătuirile lumii se oglindeşte ordine şi frumseţă, atunci trebue să existe Dumnezeu. *Beethoven.*

*

Universul e o idee alui Dumnezeu. *Schiller.*

*

Sfânta Scriptură şi natura îşi au originea în cuvântul lui Dumnezeu; cea dintâi ca o inspiraţie a Duhului sfânt, cea de a doua ca o îndeplinitoare a poruncilor dumnezeeşti! *Galilei.*

---

# MIŞCAREA LITERARĂ.

***Ceva despre mişcarea noastră literară mai nouă,*** de *Vas. Loichiţia,* prof. sem., Caransebeş.

E o broşură (22 pag.) de popularizare cu scop de a stârnì dragostea de literatura românească. Cum spune autorul «Singura împrejurare, care ar legitimà apariţia acestei publicaţii, este marea mea dorinţă, de a stârnì în pătura cărturarilor din părţile noastre un şi mai viu interes şi o şi mai caldă îmbrăţişare pentru frumoasele noastre creaţiuni literare din ultimul deceniu; iar în sufletul tinerimei studioase de azi, nădejdea noastră de mâne, să trezesc şi să ţin aprinsă acea mândrie sănătoasă şi conştiinţă de sine, care se numeşte: muncă şi neţărmurită dragoste pentru un ideal nou de vieaţă românească, cuprins în fermecătoarele slove ale scriitorilor noştri tineri».

Căldura cu care e scrisă broşura şi scrisul ei uşor, răspund scopului urmărit, de a câştigà tinerimea, ce se ridică, pentru o cauză şi foarte bună şi frumoasă. Nouă celor cari am trăit acest deceniu al «Sămănătorului» lui Vlahuţă şi Coşbuc şi mai apoi alui Iorga, personalitatea covârşitoare, cetirea ei ne reaminteşte fiorii clipelor trăite în vraja crezului nou, ce se vesteà, şi care s'a întrupat din belşug în aceşti ani de o rară rodnicie literară, hotărît, menită a reformà întreaga vieaţă a unui neam bântuit de atâta străinism, prin caracterul ei eminamente naţional.

***Dr. Augustin Bunea şi Unirea noastră cu Roma*** e titlul unei broşurele, în care se tipăreşte discursul ţinut de păr. protopop Dr. E. Daianu, la părăstasul slujit în amintirea lui Bunea la Cluj. Aprobăm pe deplin părerea că «dacă timpul de faţă nu ne îmbie astfel de personalităţi, de cari să ne aninăm nădejdile de mai bine, trebue să mergem la trecut, şi să ne împrumutăm de acolo modelele, cari ne lipsesc. Dacă în vieaţa de acum, plină de sbucium haotic şi de îndoeli chinuitoare nu ne luminează principiile statornicite şi nu ne întimpină oamenii mari, pe cari îi dorim, trebue să ne întoarcem la morminte, la cele proaspete ca şi la cele părăginite şi să desgropăm pe aceia, pe cari poate nu i-am ştiut preţuì în vieaţă cum se cuveneà, şi cari acum vedem cât au fost de mari şi cât de bine ne-ar fi dacă i-am mai aveà între noi».

Nu înţelegem însă cum de alături de acest frumos îndemn a trebuit să se ivească îndată «Sfânta Unire» în chip de propagandă, — căci aşa trebue să înţelegem tendinţa vorbei către tinerimea, ce puteà fi de faţă, cu toată încercarea de nivelare a neajunsurilor noastre confesionale, de pe paginile din urmă. Înţelegem foarte bine, că e nimerit să o faci aceasta tocmai în legătură cu numele lui Bunea, care ne-a fost unul din cei mai aprigi duşmani, dar a fost şi o personalitate oarecare; nu găsim însă că e şi de aprobat această procedură. Lăsăm fiecăruia să se mândrească cu ce e al său, credem însă că faptul unirii aşa cum s'a petrecut istoriceşte, şi aşa cum nu se arată în broşură, nu poate constituì o mândrie, cum pentru neamul nostru de aici nu e un bine această sfăşiere în două. Şi mai ales nu ne putem împăcà cu tâlcul greşit, prin care pricinile mari de despărţire între cele două biserici, răsăriteană şi apuseană, în locul inovaţiunilor şi rătăcirilor celei din urmă, se atribue «antagonismului şi urei celei vechi, ce a fost de veacuri între Greci şi Romani». Şi mi-se pare absolut neistoric a vedeà în «Unirea» unei părţi a Românilor cu Roma, «o lăpădare a lor de urile nesăbuite ale Grecilor» în vreme ce aceşti asupriţi de puternicii acestei ţări, prin «Unire» cereau mila împărătească numai pentru a le uşurà povara robiei de veacuri. Cu toate acestea, păr. Dr. E.

Dăianu are concepţii mai superioare în aceste chestiuni, de cum suntem deprinşi să le găsim atât de des la alţii. *p. m.*

***Documente*** privitoare la turburarea bisericească pricinuită de legea sinodală din 1909 şi apărarea Preasfinţitului episcop al Romanului D. D. Gerasimu Saffirinu în procesul sinodal din vara anului 1911. Bucureşti 1912. Fostul episcop al Romanului publică într'un volum de 446 pagini actele privitoare la chestiunile indicate în titlu. Un nobil român şi creştin ortodox, spune P. S. Sa. a luat asupra sa cheltuiala cu darea la lumină a acestei publicaţiuni. Cum se face însă, că pe învălitoarea cu care am primit noi acest volum, stă stampila «*România creştină*», care este organul propagandiştilor papişti din Bucureşti? Inţelegem că P. Sfinţia Sa a trebuit să primească în strâmtoarea materială în care se găseşte (auzim că s'a făcut colecte benevole pentru fostul episcop de Roman, care la bătrâneţe a fost demis din scaun fără să i se asigure de undeva mijloacele de existenţă, pe când I. P. Sfinţia Sa mitropolitul Atanasie are pensie convenabilă) ajutor dela alţii ca să publice aceste documente, dar nu înţelegem de ce se expediază sub firma «României creştine».

***Călindarul dela Cluj*** pe a. 1912, cu o potrivită alegere a materialului literar, redactat de d. *Valentin Drăgan*, costă 20 fil.

## CRONICĂ BISERICEASCĂ-CULTURALĂ.



**O solie frumoasă.** Cu începerea anului nou s'au ivit şi câteva lucruri bune. Intre altele, la Cluj a început să apară o foaie nouă «*Solia Satelor*».

Erà de lipsă să se pornească şi acolo o mişcare viuă din amorţeala ce se sălăşluise de-abinele. S'a spus de multe ori că ar fi de mare trebuinţă şi în părţile acelea o gazetă. Erau aceste nişte vorbe rostite mai mult din o silă şi deci tot vorbe au rămas. S'au ivit însă alţii cari n'au strigat în gura mare, ci au purces de-adreptul la faptă Ne-a atras luarea aminte programul: «*Ce vrem?*» «Vrem lumină! Lumină întemeiată pe vecinicile adevăruri ale evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos. Şi pe temelia singură adevărată a credinţelor şi aşezămintelor noastre româneşti, moştenite din strămoşi. Vrem să vă facem să înţelegeţi, dragi săteni, părinţi şi fraţi ai noştri, că înţelepciunea zilelor de astăzi zace în învăţătură, în carte «Cartea e judeţul mare al zilelor noaste», zice un ales fiu al neamului nostru.

Cu faţa luminată par'că de fericirea ce o întrezăreau, că vor puteà folosì celor mulţi şi întunecaţi prin aceea, că le vor trimite «o solie frumoasă, care să aducă credinţă, adevăr şi lumină», promit, că vor scrie «îndemnuri spre o vieaţă creştinească şi românească înante de toate, spre o vieaţă rodnică şi bogată în fapte cum le vrea Dumnezeu. Înviind trecutul vor trezì nădejdea tare într'un viitor mai bun, de care este vrednic neamul nostru. Vor pune câte o luminiţă la toate răspânţiile întunecoase. Acest «Ce vrem?» ne-a atras privirile asupra lui, căci tonul sincer şi cald în care erà ţinut se deosebeà de programele la început mult promiţătoare, dar apoi puţin făptuitoare. Cuprinsul Nrului 1 corăspundeà promisiuni. Nu ne-am înşelat nici în ce-a urmat. Chestiunile importante pe cari le tratează numerele de până acum, limba frumoasă, clară, simplă, scrisă pe 'nţelesul tuturor şi tonul biblic în care este ţinută, îi cer drept de existenţă.

Dorim deci, acestei solii de frumoase nădejdi, spor şi vieaţă lungă.

*

**In chestia reunirii bisericilor.** «*Churchman*», organul principal al bisericei episcopale din America, în numărul dela 16 Sept. 1911 publică o conferinţă, pe care a ţinut-o episcopul *Brewer* în chestia reunirii bisericilor cu ocaziunea unui congres al societăţii misionare episcopale. Conferen-

ţiarul a spus că cele mai mari nădejdi sunt a se legà de o viitoare apropiere a bisericii anglicane de cea ortodoxă și că, dacă se va realizà unirea între aceste două biserici, ea va influinţà în aceeaşi direcţie şi cercurile conducătoare din biserica romană apuseană.

In numărul dela 23 Sept, acelaş organ comentează cu simpatie o circulară a episcopului sirian-ortodox *Rafael*, care îşi are reşedinţa în Brooklyn. Acest episcop a încuviinţat în acea circulară, ca un mirean ortodox, care se află pe patul morţii şi îşi exprimă dorinţa că vreà să moară în comunitate cu biserica ortodoxă, în lipsa unui preot ortodox să poată primi sf. cuminecătură şi dela un preot al bisericei episcopale şi să fie înmormântat după ritul acestei biserici. In acelaş timp îşi exprimă însă dorinţa, ca, dacă e cu putinţă, preotul bisericei episcopale să observe ritul bisericei ortodoxe. In contrazicere cu această măsură, prin care s'ar recunoaşte ca validă hirotonia preoţilor anglicani, — spune tot «Churchman» — că acelaş episcop urmând ordinelor primite dela Sf. Sinod din Petersburg, a sfinţit din nou pe doi preoţi anglicani, cari au trecut la biserica ortodoxă, prin ceeace nu se recunoaşte ca validă hirotonia împărtăşită de episcopii anglicani. Pentru această procedură, numita revistă nu-i face obiecţiuni episcopului ortodox, ci spune că s'a bucurat mai mult de prietineasca prevenire ce a arătat-o el în ale praxei, care contribue mai mult la opera unirii.

Asemenea cazuri de apropiere în cele practice obvin adeseori în America. Numărul emigranţilor ortodocşi se ridică la 1000 pe săptămână. Sute de mii de creştini ortodocşi, aparţinători bisericei ruseşti, celei greceşti şi siriace, trăiesc împrăştiaţi prin parohiile credincioşilor anglicani. Spre pildă, în Canada şi în Statele unite se găsesc 75,000 de ortodocşi siriani, cari au în total numai 18 preoţi de ai lor. In toată America nordică există cam 100 de preoţi ortodocşi, cari de foarte mulţi credincioşi de ai lor nici nu se pot interesà. Număroşii Ruteni ortodocşi din Canada au înaintat nu de mult o petiţie către arhiepiscopul de Rupertsland, rugându-l să-i iee sub ocrotirea sa şi să-i provadă în cele pastorale, dar fără să aibă intenţii de a se despărţi de biserica lor ortodoxă şi fără să renunţe la cultul acestei biserici. Episcopii anglicani — spune aceeaş revistă — primeşte cu simpatie asemenea cereri şi obligă pe preoţii lor să nu facă încercări de a converti la anglicanism pe credincioşii ortodocşi, un lucru pe care-l apreciază cu recunoştinţă preoţii ortodocşi de acolo. Pe această cale se pregăteşte terenul pentru o apropiere a bisericei anglicane şi ortodoxe.

Aceste informaţiuni sunt de natură să atragă bisericei ortodoxe atenţiunea asupra datorinţelor ce le are de a griji de credincioşii săi din America *N. B.*

*

**Dăm lămuriri!** «Cultura creştină» dela Blaj susţine într'un articol, asupra căruia ne făcusem la timpul său reflexiile noastre, că vieaţa din biserica ortodoxă o «ucide litera», pe când în cea apuseană trăieşte spiritul. Fiind vorba de ucidere, nu ne-am provocat la incviziţia evului mediu, ci am cerut răspuns la întrebarea: în *numele cărui spirit* teologi ai bisericii apusene susţin *în veacul al XX-lea*, în cărţi provăzute cu clauzula de aprobare a autorităţilor lor bisericeşti, că biserica catolică are dreptul de a decretà uciderea ereticilor?

Asupra acestei întrebări «Cultura creştină» ne cere acum lămuriri. Atât de mult s'a supărat ea pe arhiepiscopul Iosif Renè Villate, care-şi ceruse intrarea în biserica ortodoxă, încât îşi închipue că tot asemenea teologi vor fi şi aceia cari au «intenţiunea criminală» de a ucide pe eretici. Dar se înşală. Arhiepiscopul Iosif Renè Villate a fost însufleţit de alte convingeri, cu adevărat creştine, pentru a căror validitare a trebuit să iasă din biserica papistă şi să se apropie de cea ortodoxă. Teologii cari au intenţia criminală de a ucide pe eretici sunt *fii credincioşi* ai bisericii papiste, chiar sfetnici de-ai Vaticanului. Spre pildă:

*Luca*, care este profesor la universitatea papală din Roma, în scrierea sa «*Manual de drept public bisericesc*», tipărită în anul 1901, susţine următoarele: «Acolo unde permit împrejurările, şi astăzi ereticii sunt a se pedepsi cu moarte... Fără îndoială, ereticii trebuesc osândiţi de către biserică la moarte, căci altfel ar puteà fi excomunicaţi, ceeace ar puteà fi pentru ei o pedeapsă şi mai mare... Pedeapsa cu moarte este a se aplicà faţă de dânşii şi

din acea cauză, ca nu cumva cei răi să strice şi pe cei buni. ... În sfârşit pedeapsa cu moarte este uneori o binefacere pentru criminali (se înţeleg «ereticii»), fiindcă dacă ar trăi mai mult, în îndârjirea lor ar devenì şi mai răi şi astfel şi-ar atrage asupra lor şi mai aspre chinuri, pe cari ar aveà să le sufere în iad».

Asemenea dovezi de «iubirea deaproapelui» dă şi *Brors*, în al său «*A B C pentru catolicii de toate stările*», în care sub Nr. 122 scrie aşa: «Ereticul este un om, care cu ştire şi în contra conştiinţei sale s'a abătut dela credinţa adevărată. De sigur acesta e un mare păcat, pentru care, dupăcum ne învaţă sf. Scriptură, şi-a atras asupra sa pedeapsa vecinică a iadului, prin urmare *ereticul a meritat şi moartea pământească*».

Şi mai grozav este paterul *Lépicier*, o mare celebritate a Vaticanului, care în scrierea sa «*De stabilitate et progressu dogmatis*» (o' recomandăm pentru demonstrarea «evoluţiei» dogmelor) îşi formulează părerile asupra chestiunii de care e vorba, în următorul chip: Un eretic poate să fie nu numai excomunicat, ci cu tot dreptul şi *ucis;* căci el, precum spune Aristotel, *e mai rău decât o fiară sălbatică.* Precum nu e păcat să omori o fiară sălbatică, aşa *poate fi chiar un lucru bun* să curmi firul vieţii păcătoase a unui eretic. Lépicier susţine ca un lucru absolut sigur (vezi pag. 174 şi urm.), că *biserica catolică* are dreptul să osândească la moarte pe eretici, iar părerea contrară o consideră deadreptul ca primejdioasă. Iată ce spune cuvânt de cuvânt:

«Acei apologeţi catolici, cari susţin, că vina pentru asemenea sentinţe (e vorba de sentinţele referitoare la executarea ereticilor) e a se atribuì incviziţiunii lumeşti (civile), ori aceia cari admit, că biserica, făcând concesiuni spiritului timpului, în această chestiune ar fi trecut limitele drepturilor sale — *au rătăcit dela calea adevărului*» (pag. 183 şi urm.). Într'alt loc (pag. 190 şi urm.) susţine că ereticii şi apostaţii trebuesc readuşi la credinţă *cu puterea.*

Lépicier e *profesor de dogmatică* la institutul de propaganda fide, consultor al congregaţiunei *sacramentelor,* al congregaţiunei *de propaganda,* al congregaţiunii *studiilor,* membru al *comisiunii papale a Bibliei* şi al comisiunei instituite în anii din urmă de papa *pentru reforma dreptului canonic,* prin urmare e membru al celor mai însemnate instituţii papiste şi un om de încredere al papei.

Părerile unei celebrităţi atât de mari a bisericii papiste, nu puteau rămâneà fără răsunet; ele au ajuns în publicitate şi au dat ocazie unei discuţii aprinse. Ziarele catolice din Germania, ca «Kölnische Volkszeitung», şi-au dat silinţa să scuze pe neîmpăcatul dogmatist cu aceea, că e un «Stubengelehrter», care trăeşte cu sufletul tot în veacul al XIII-lea. Dar şi-au găsit omul: paterul Lépicier nu s'a dat învins, ci a publicat în contra criticilor săi o broşură întitulată «*Thaumaste Metamorphosis*». În această nostimă broşură, îşi exprimă mai întâi regretele sale, că presa catolică n'a ignorat cu desăvârşire pe «cânii cari urlă»; spune apoi că cartea sa a fost scrisă numai pentru *uzul şcoalelor teologice* şi de aceea a folosit limba latină. Această măsură de precauţiune a întrebuinţat-o, spune el, fiindcă ştià că «*dreptul bisericei de a ucide* este o teză care jigneşte sentimentalismul bolnav de astăzi şi afară de aceasta, mulţi catolici, cari însă sunt infirmi, nu voesc să audă vorbindu-se despre o asemenea *prerogativă a bisericei lor*». În ce priveşte fondul chestiunii, îi răspunde ziarului «Kölnische Volkzeitung», că el, ce e drept, trăeşte încă tot în veacul al XIII-lea, dar ştie totuş că noi trăim astăzi «în statul paritetic de drept». «Una nu exchide pe cealaltă.. *De fapt* noi trăim în statul paritetic de drept, dar acesta nu poate să fie idealul unui catolic, mai ales nu, din punctul de vedere al dreptului. Căci biserica îşi susţine şi astăzi *drepturile* pe cari le-a avut în evul mediu, cu toate că de fapt şi pentru moment nu şi-le poate validità, iar statul are *datorinţele* pe cari le-a avut în evul mediu faţă de biserică, deşi astăzi de fapt nu le mai recunoaşte. Astfel un lucru poate să fie «verum de facto» şi «falsum de iure» (pag. 27 şi 28)». Ce poate urmà de aici, va înţelege acela care cunoaşte latitudinea acelor teze şi stările din evul mediu.

*Doctrina despre uciderea ereticilor* şi-o apără *dogmatistul institutului de propaganda fide* făcând provocare la *Bonomelli, Monsabré, Taparelli* şi la iezuitul *Billot* (şi mai

rău)! Îndeosebi acest din urmă, o mare lumină a curiei papale, susține în scrierea sa «*De Ecclesia Christi*» aceeaș părere despre uciderea ereticilor, ca și Lepicier. Foarte interesante sunt subtilitățile prin care Lepicier cearcă să atenueze încâtva barbaria doctrinei sale prin aceea, că biserica nu *trebue*, ci numai *poate*, adecă are dreptul să ucidă pe eretici, dar de acest drept face uz când ea află de bine. Așa spre pildă, în Germania, «unde grasează molima protestantă într'un mod atât de înspăimântător, e mai consult să convertească pe eretici punându-le în prospect și promițându-le remunerații, decât prin *amenințări cu pedepse*». Destoinic apostol!

De încheiere, o constatare: scrierile «clasice» ale unui asemenea «teolog creștin» le cetesc și lecțiile lui le ascultă și tinerii români, cari își fac studiile la Roma, în institutul de propaganda fide. Care spirit ucide?

Lămuririle acestea le-am dat, fiindcă ni-s'au cerut și ca să arăt, că dacă te apuci să critici cu dispreț stările din alte biserici, trebue să grijești mai întâiu ca să fie foarte curat la tine acasă. *N. B.*

*

**Dr. Miron M. Calinescu**, arhimandritul și vicarul consistorului arhidiecezei ort. a Bucovinei a răposat în Cernăuți. Răposatul a fost unul din oamenii mai de seamă ai bisericei și poporului românesc din Bucovina, așa încât moartea lui a fost însoțită de un adânc regret. «Viitorul» îi apreciază personalitatea și meritele prin următoarele cuvinte:

«Vieața răposatului arhimandrit stă înaintea noastră ca o carte deschisă, în care putem cetì cu toții. In cartea aceasta putem aflà ce a fost arhimandritul Calinescu ca om, ca preot, ca învățător de religiune și profesor de teologie, ca consilier și arhimandrit consistorial și ca fiu al neamului său.

Ca om s'a distins arhimandritul Calinescu prin agerimea spiritului și bunătatea inimei sale, prin muncă neobosită, împlinire conștiințioasă a tuturor obligămintelor sale și prin experiență vastă. El erà un bărbat prudent și înțelept, un caracter firm și onest. Nu cunoșteà vicleșug, nu căutà onoruri și foloase materiale. El credeà în idealurile sale și de aceea le și urmăreà cu energia vrednică de toată lauda.

Ca preot era arhimandritul Miron un învățăcel vrednic al Domnului. Cine l-a văzut stând lângă sf. altar și plinind serviciul divin trebuià numai decât să admire seriozitatea cea sfântă și pietatea cea adâncă, cu care serveà el Domnului. Plin de frica lui Dumnezeu pururea îi erà aminte de împlinirea obligămintelor sale preoțești, pururea de ținerea și păzirea strictă a credinței, pe care o aveà în vedere la toate intreprinderile sale, de ea se lăsà condus în toate lucrurile sale. Ca preot adevărat arhimandritul Calinescu în totdeauna a manifestat dragoste sinceră față de toți cu cari a intrat în contact. Mai ales față de cei săraci și nevoiași erà el plin de îndurare. Pe mulți i-a sprijinit cu ajutoare materiale, ără ca lumea cea mare să fi știut.

Ca învățător de religiune Inalt Prea Cuvioșia Sa a știut prin propunerea frumoasă și interesantă a adevărurilor divine, prin împlântarea sentimentelor religioase în inimele elevilor, prin seriozitate salutară și punctualitate exemplară a da tineretului ortodox încredințat conducerii lui o creștere adevărat religioasă, crescându-ne un număr mare de bărbați cu credință firmă, cu dragoste sinceră către biserica noastră strămoșească. Și ca profesor de teologie el s'a probat ca un crescător distins al elevilor săi, ca un amic sincer al lor și ca un învățător cu tact deosebit și inimă bună. In privința științifică arhimandritul Calinescu, când a fost numit profesor ordinar pentru teologia morală, a aflat puțin prelucrat terenul acesta și cu recunoștință trebue să remarcăm că el a fost aproape cel dintâi care a pus bază și pentru aceasta.

Iară ca consilier consistorial și arhimandrit de scaun erà Inalt Prea Cuvioșia Sa un bărbat, care a știut să ocupe locul său în modul cel mai bun și cu toată demnitatea, cum nu se mai poate astfel. In aceste poziții înalte el și-a sacrificat toate puterile intelectuale, morale și fizice numai binelui bisericii noastre drept măritoare Pentru binele acestei biserici arhimandritul Calinescu a lucrat în consistor peste 30 de ani cu o sirguință rară, conștienţios și cu o acurateță exemplară. Nici o

acțiune organizatorică de o importanță mai mare nu s'a făcut în consistor fără concursul lui valoros.

In urmă ca fiu credincios al neamului său el a lucrat din răsputeri pentru binele lui atât pe terenul cultural cât și pe cel politic. Pururea îi erà aminte a promovà cultura poporului său și a apărà drepturile lui, luptându-se pentru aceste în decursul vieții sale întregi. Nu erà o acțiune mai importantă a națiunii noastre, la care el să nu fi participat. Indeosebi ca secretar şi mai apoi vicepreşedinte al «Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina» arhimandritul Calinescu a desvoltat o activitate rodnică și plină de devotament.

Pătruns de adevărul că dela creşterea bună a tineretului şcolar depinde în mare parte viitorul unui popor, Inalt Prea Cuvioşia Sa chiar în anul 1872 a înființat un internat de băieți români, conducându-l cu multă circumspecţiune în spirit național până la desființarea lui în anul 1876. Dragostea sinceră cătră neamul său i-a atras pe terenul politic, pe care peste 30 de ani era activ, duşmănia politică a Rutenilor. Totdeauna însă a ştiut arhimandritul Calinescu a se purtà față de duşmanii săi politici aşa, că chiar ei au trebuit să-l stimeze ca pe un bărbat demn în toată privința, ca un luptător energic și desinteresat pentru interesele bisericii și ale neamului său şi totdeauna să recunoască superioritatea lui.

Intreaga țară jelește în răposatul arhimandrit Calinescu pierderea unei din cele mai marcante personalități, neamul românesc pe unul din cei mai devotați fii ai săi, preoțimea pe un conducător drept și obiectiv şi pe un conlucrător model. Deie Domnul, ca golul care l-a cauzat moartea repausatului, să fie suplinit de un bărbat al neamului nostru în care să se resfrângă măcar unile din calitățile alese ale răpausatului arhimandrit Calinescu».

*

**Un frumos exemplu.** Dintre multele și frumoasele producții scrise de păr. Agârbiceanu cu ocaziunea acestor sf. sărbători, atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra «Cetind vieața sf. Monica» publicată în «Unirea» Nrul 1.

«În zilele noastre de superficialitate, când fiecare ne lăsăm robiți de aparențele deșarte ale vieții, simți o adâncă bucurie, dacă din când în când, poți să te cobori in tainele unui frumos suflet omenesc. Nu numai că e o recreare în mijlocul sbuciumului neîntrerupt ce ne chinue vieața zi de zi, ci și o întărire a conştiinţii noastre, o luminare a simțămintelor bune, cari încă nu ne-au perit cu totul din suflet». Vorbește apoi de sufletul adevăratei mame și trece la puțina grije ce se pune astăzi pe educația morală a copiilor: «Într'adevăr e uimitor cum astăzi ne interesăm de tot viitorul material al fiilor noştri numai de moralul lor foarte puțin, sau de loc. Acum de sărbători de pildă, se întorc pe la vetrele părintești tinerii dela licee, dela universitate chiar. Noi ne îngrijim de cu bună vreme să le trimitem bani de drum, și aşteptându-i ne temem de un singur lucru: să nu ne aducă note rele în atestatele lor. Ne mai bucurăm apoi dacă-i vedem destul de sănătoşi trupeşte. Ni-se pare că dacă aduc note bune și ne par sănătoşi, nu numai ei, ci și noi ne-am împlinit datorința. Mai departe nu căutăm, vedem de acum strălucitul lor viitor. Nu ne gândim că un obiceiu rău, o depravare timpurie poate să le roadă în ascuns sufletele și să-și întunece astfel pentru totdeauna, viitorul». Recomandă apoi mamelor idealul sf. Monica.

Cât de mult ar prețuì mamele de astăzi într'adevăr pe acest mare scriitor al nostru, dacă și-ar întocmì vieața și sufletul după idealul măreț prezentat de el atât de frumos.

*

**Dar de Crăciun.** De sf. sărbători toate ziarele și revistele noastre au apărut îmbogățite și înfrumsețate. Au îmbrăcat vestmântul alb de sărbătoare. Ne bucurăm de aceasta întrecere nobilă și frumoasă. Toți scriitorii noştri și-au împărtășit plusul sufletesc al lor și celorlalți.

Toate chestiunile mari şi mici, aproape tot ce s'a scris, a fost adus în legătură cu momentul măreț, divin. Judecata omenească s'a apropiat mai mult de Duhul dumnezeesc al Evangheliei. Și cât de frumoasă e calea aceasta. Cu ce plăcere guşti aceste producții ținute în tonul pacinic, înălțător de suflete și «duios de dulce» al Evanghe-

liei celui născut din Fecioara. Iată firul roşu, care ar trebuì tors şi mai departe fără întrerupere.

«Pe pământ pace şi între oameni bunăvoire». Un farmec, care ne-a răpit cu totul a aşezat aceste cuvinte sfinte în toate sufletele.

Pe un moment, au dispărut toate certele şi neînțelegerile mărunte. Preocupările personale, urîte, au dispărut ca prin minune şi locul lor le-a luat principiile sănătoase, îndrumătoare şi ducătoare la scop. Ne bucurăm de aceasta linişte, care s'a coborît peste noi.

Să-i facem loc în inimile noastre, ca să nu dispară iar, spre răul nostru.

Însă — durere — răul se continuă.

---

## Tipicul cultului religios.

*Cazuri liturgice, date şi indigitări tipiconale pe luna lui Februarie.*

**Miercuri în 1 Februarie la vecernie**: După binecuvântare, după psalmul obicinuit de seara şi după ectenia cea mare de începere strana cântă pe melodia glasului 1 «Doamne strigat-am» cu 8 stihiri ale mineiului (sunt 4, dar se repetează) şi cu «mărire, — şi acum, — Să se deschiză uşa ceriului astăzi», tot din mineiu. Preotul face apoi Vohodul, iar după »Înțelepciune dreaptă» dela el, strana ceteşte imnul de seara «Lumină lină», cântă prohimenul zilei din octoic şi ceteşte şi cele trei paremii ale mineiului. Terminate acestea, preotul zice ectenia «să zicem toți», iar strana ceteşte imnul «Învredniceşte-ne Doamne». După ectenia celor 6 cereri «să plinim rugăciunile noastre cele de seara Domnului», urmează pe melodia tropariului glasului 7 stihoavna mineiului cu stihurile ei şi pe melodia antifonului glasului 8 «mărire, şi acum, Cel ce se poartă pe Heruvimi». «Acum slobozeşte, Sfinte Dumnezeule, Prea sfântă Treime, Tatăl nostru». După vosglasul acestuia, strana cântă de 3 ori troparul praznicului «Bucurăte ceeace eşti cu dar dăruită» odată singur, odată cu «mărire» şi odată cu «şi acum». Otpustul ca de obiceiu.

**Joi în 2 Februarie. Întâmpinarea domnului nostru Isus Christos, când l-a luat Simeon în brațele sale. La utrenie**: Preotul dă binecuvântarea şi strana ceteşte psalmii de dimineața. După ectenia cea mare de începere, cântăm pe melodia tropariului dela glas 1 «Dumnezeu este Domnul» de 4 ori şi tropariul praznicului, aşa cum s'a cântat la încheierea vecerniei. Urmează apoi ectenia mică şi sedelnele mineiului cu ectenie între ele. Imediat după seria a II-a de sedelne strana cântă Polileul cu pripelele praznicului. Terminate acestea, preotul iarăşi zice o ectenie mică cu vosglasul «că s'a binecuvântat împărăția Ta», iar strana cântă sedealna Polileului «Prunc te-ai născut pentru mine, Celce eşti vechiu de zile» cu «mărire, şi acum» apoi antifonul glasului 4 dela praznice cu prohimenul mineiului «Pomenì-voi numele Tău întru tot neamul şi neamul» cu stihul lui, «Toată suflarea», evangelia utreniei «In vremea aceea, erà un om în Ierusalim, anume Simeon», psalm 50 «mărire, Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive curățeşte mulțimea greşalelor noastre», «şi acum», tot aceasta, după stihul «Miluește-mă Dumnezeule» şi după stihira pe glas 6 «Să se deschiză uşa ceriului astăzi» urmează catavasiile praznicului. La peasna a 3-a după ectenie mică se cântă pe melodia antifonului glasului 4 sedealna «In muntele Sinaii de demult a văzut Moise» cu «mărire, şi acum», iar la peasna a 6-a condacul şi icosul mineiului. Pesnei 8 îi premerge stihul «să lăudăm, bine să cuvântăm», iar la peasna a 9-a în loc de «Ceeace eşti mai cinstită» cântăm pripelele praznicului. După această peasnă preotul zice ectenie mică, iar strana cântă de trei ori sfetilna praznicului, odată singură, odată cu «mărire» şi odată cu «şi acum» Hvalitele mineiului cu «mărire, şi acum, Cel ce bine ai voit pe mâni bătrâneşti» şi pe melodia tropariului glasului 6 doxologia cea mare.

La liturgie: Fericirile pe troparul glasului 3 cu «mărire, Cel ce după adevăr ai purtat chipul Celui ce te-a născut mai nainte de veci», «şi acum, Pe cel ce se închină Ție, Fiului celui de sus» dela peasna a 6-a a canonului. In loc de «Cuvine-se cu adevărat» cântăm Irmosul praznicului, iar la priceastnă «Păharul mântuirii voi luà».

**Sâmbătă în 4 Februarie la vecernie:** Preotul intrând în altariu și luându-și epitrahilul dă binecuvântarea, iar strana cetește psalmul de seara. După ectenia cea mare de începere cântăm pe melodia glasului 3 «Doamne strigat-am» cu 10 stihiri și anume 6 din octoic ale glasului, și 4 din Triod și cu «mărire, Șezut-a Adam în preajma raiului și de goliciunea sa plângând se tânguià» pe glas 6 din triod «și acum» dogmatica glasului 3 din octoic. Vohod, «Lumină lină», ectenia «să zicem toți», «Învrednicește-ne Doamne» ectenia celor 6 cereri «să plinim rugăciunea noastră de seara Domnului» și stihoavna glasului 3 din octoic, cu «mărire, Scosu-s'a Adam din raiu» din triod și «și acum» dogmatica stihoavnei dela prazicul «Întâmpinarea Domnului». «Acum slobozește, Sfinte Dumnezeule, Prea sfântă Treime, Tatăl nostru». După vosglasul acestuia din urmă strana cântă troparul învierii a glasului 3 «mărire» troparul praznicului «și acum» bogorodicina troparului acelui glas, pe care s'a cântat troparul praznicului, iar preotul face obicinuita încheiere.

**Duminecă în 5 Februarie mucenița Agatia, Dumineca lăsatului de brânză. Evangelia dela Matei „Zis-a Domnul, de veți iertà oamenilor greșalele lor" glas 3 voscr. 3.** La utrenie. Începutul cu binecuvântare dela preot și cu cetirea psalmilor de dimineața dela strană. După ectenia cea mare strana cântă pe melodia troparului glasului 3 «Dumnezeu este Domnul» de 4 ori și troparele dela încheierea vecerniei, cu singura deosebire, că al învierii se cântă de 2 ori. După ectenie dela preot, cântăm cele două grupe de sedelne din octoic cu ectenie mică între ele și imediat după acestea Polileul cu psalmul de tânguire «La râul Babilonului, acolo am șezut și am plâns» și troparele învierii «Soborul îngeresc», Ectenie mică, ipacoiul și antifoanele glasului 3, evangelia utreniei a 3-a. «Învierea lui Christos» și psalm 50 cu stihirile de pocăință. Catavasiile praznicului «Întâmpinarea Domnului». La peasna a 3-a, sedelnele triodului și condacul și icosul praznicului, la peasna a 6-a condacul și icosul triodului. Pesnei 8 îi premerge stihul, «să lăudăm, bine să cuvântăm», iar pesnei a 9-a cântarea Născătoarei de Dumnezeu «Mărește suflete al meu, Ceeace ești mai cinstită». După ectenie mică urmează sfetilna învierii «mărire» a triodului «și acum» a praznicului. Hvalitele cu 5 stihiri din octoic și 3 din Triod. «Mărire, Sosit-a vremea, începătura luptelor celor duhovnicești», «și acum, Prea binecuvântată ești» și doxologia cea mare, acestea din urmă pe melodia troparului glasului 3. La liturgie în loc de «Cuvine-se cu adevărat» cântăm irmosul praznicului.

**Sâmbătă în 11 Februarie la vecernie:** La «Doamne strigat-am» se pun 10 stihiri, 6 din octoic ale glasului 4 și 4 din triod. «Mărire, Strălucit-a darul adevărului, cel ce s'a însemnat de demult întunecat», «și acum» dogmatica glasului 4.

La stihoavnă cântăm stihirile Octoicului cu «mărire, Cei ce am trecut din necredință întru buna credință» pe antifon 2 din Triod «și acum» bogorodicina stihoavnei glasului 2 din octoic. După «Tatăl nostru» cântăm troparul învierii a glasului 4, «mărire» troparul triodului, «și acum» bogorodicina troparului glasului 2 «Toate tainele tale sunt mai presus de cuget».

**Duminecă în 12 Februarie păr. Meletie episcopul, Dumineca I-ă din post, Evangelia dela Ioan: „In vremea aceea, vrea Isus să meargă în Galilea" glas 4 voscr. 4 la utrenie:** La «Dumnezeu este Domnul» se pun troparele dela încheierea vecerniei (al învierii de 2 ori). După caftisme urmează sedelnele octoicului cu ectenie între ele, troparele învierii, ectenie, ipacoiul și antifoanele glasului Toată suflarea, evangelia utreniei a 4-a, «Învierea lui Christos», psalm 50, stihirile pocăinței și catavasiile triodului. La peasna a 3-a cântăm sedelnele triodului cu «mărire, și acum» iar la peasna a 6-a condacul și icosul triodului. După peasna a 9-a cântăm sfetilna învierii a rîndului (a 4 a), «mărire», sfetilna triodului «și acum» bogorodicina ei tot din triod. La hvalite punem 5 stihiri din octoic a glasului și 3 din triod. «Mărire, Moise în vremea postului a luat legea», «și acum, Prea binecuvântată ești» și doxologia cea mare, ambele pe antifon 4.

**Sâmbătă în 18 Februarie la vecernie:** La «Doamne strigat-am» stihirile se pun pe 10; 6 ale octoicului (glas 5) și 4 ale triodului. «Mărire, Cuvioase, de trei ori fericite», «și acum» dogmatica glasului 5 din octoic «În marea Roșie chipul miresei». La stihoavnă cântăm stihirile învierii a glasului 5 din octoic cu «mărire, Limba cea deșteaptă spre învățătură» din triod (antifon 8) și «și acum» dogmatica stihoavnei glasului 8 din octoic. După «Tatăl nostru» troparul învierii «Pre Cuvântul cel împreună fără de început», «mărire, Luminătorule al dreptei credințe» troparul triodului, «și acum» bogorodicina troparului 8 «Cela-ce pentru noi te-ai născut din Fecioară și răstignire ai răbdat Bunule».

**Duminecă în 19 Februarie apostolul Arhip, Dumineca a II-a din post, evangelia dela Marcu: „In vremea aceea întrat-a Isus în Capernaum" glas 5 voscr. 5.** La utrenie: La «Dumnezeu este Domnul» se cântă troparele indicate la sfârșitul vecerniei (al învierii de 2 ori). După caftisme cântăm sedelnele octoicului ca de obiceiu cu troparele învierii «soborul îngeresc» ipacoiul și antifoanele glasului, «Toată suflarea», evangelia utreniei a 5-a, stihirile pocăinței și *catavasiile Buneivestiri* «Deschide-voi gura mea». La peasna a 3-a după ectenie se cântă condacul și sedealna triodului cu «mărire, și acum, Primește de grabă rugăciunile noastre Stăpână», iar la peasna a 6-a se pune condacul și icosul sfântului tot din triod. Sfetilna învierii a 5-a «mărire, Bucură-te lauda părinților», «și acum, Stăpână, a tuturor Stăpână» din triod. La hvalite cântăm 5 stihiri din octoic ale glasului 5 și trei din triod și «mărire, Celor ce umblă întru întunerecul păcatelor», «și acum, Prea binecuvântată ești» și doxologia cea mare (aceste din urmă pe tropar 5).

**Sâmbătă în 25 Februarie la vecernie.** La «Doamne strigat-am» se cântă 10 stihiri, 6 din octoic ale glasului 6 și 4 din triod pe glas 5. «Mărire, Christoase Dumnezeul nostru» din triod «și acum» bogorodicina glasului 6 din octoic. La stihoavnă cântăm stihirile învierii din octoic și «mărire, și acum» «Doamne cela ce ai ajutat în războiu pe blândul David». După «Tatăl nostru» cântăm de nu este priveghere întâi troparul glasului «Puterile îngerești» apoi «mărire, Mântuește Doamne poporul Tău» «și acum, Gavriil zicând Ție Fecioară bucură-te» bogorodicina troparului glasului 1 și otpust.

**Duminecă în 26 Februarie Păr. Porfirie episcopul, Dumineca a III-a din post evangelia dela Marcu „Zis-a Domnul: cel ce voește să vie după mine" glas 6 voscr. 6 la utrenie:** La «Dumnezeu este Domnul» cântăm troparele dela încheierea vecerniei cu deosebirea că al învierii se cântă de 2 ori. Până după psalm 50, slujba se face regulat ca în toate Duminecile de peste an cântându-se toate ale învierii. După acest psalm imediat cântăm stihirile pocăinței, iar după ectenia «Mântuește Doamne poporul Tău» cântăm pe melodia troparului glasului 1 catavasiile triodului. La peasna a 3-a se cântă sedelnele triodului pe tropar 6, cu «mărire, și acum», iar la peasna a 6-a condacul și icosul triodului. La sfetilne cântăm întâi a învierii, apoi «mărire», a crucii, «și acum» bogorodicina ei ambele din triod. La hvalite punem 5 stihiri din octoic a glasului 6 și 3 din triod. «Mărire, Domnul tuturor ne-a învățat cu pildă ca să ne ferim de gândul cel măreț», «și acum, Prea binecuvântată ești» și doxologia cea mare.

Când se cântă «Sfinte Dumnezeule» dela doxologie, preotul îmbrăcat în odăjdiile de sfânta liturgie, procovețul pe care e așezată de mai nainte sfânta cruce și încunjurând sfânta masă ese pe ușa dinspre miază-noapte și așează crucea pe tetrapod. Preotul zice apoi «Cu înțelepciune dreaptă» și cântă troparul «Mântuește Doamne poporul Tău» de 3 ori, cădește după acestea în chipul crucii tetrapodul și cântând de 3-ori «Crucii Tale ne închinăm Stăpâne și Sfântă învierea Ta o cântăm și o mărim» și făcând 3 mătanii sărută crucea și întră în altar. După acestea până când credincioșii sărută sfânta cruce, strana cântă stihirile triodului pe glasurile indicate acolo.

La liturgie în loc de «Sfinte Dumnezeule» cântăm «Crucii Tale ne închinăm Stăpâne», iar la priceastnă «Însemnatu-s'a peste noi lumina Feței Tale, Doamne».

*Cantor.*